

Evropska unija

Praksa je ključ

PRIRUČNIK
Plavi tim e4u,
Sarajevo 2018.

Naslov:

Zgrabi praksu na faksu:
priručnik za poboljšanje saradnje između poslodavaca i visokoškolskih ustanova

Urednici: Ehlimana Spahić i Damjan Danilović

Autori: Ehlimana Spahić, Damjan Danilović, Ajna Sarajlić,
Vahida Arnautović, Ali Čikić i Adi Pašić, Nataša Žuža, Neda Marjanović,
Nikola Todorović i Stefan Ivanović

Izdavač:

Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu i
Ekonomski fakultet Pale Univerziteta u Istocnom Sarajevu

Lektura: Enita Čustović

DTP: Said Muraspahić

CIP- Katalogizacija u publikaciji Nacionalna univerzitetska
biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

Ehlimana Spahić, Damjan Danilović, Ajna Sarajlić, Vahida Arnautović,
Ali Čikić i Adi Pašić, Nataša Žuža,
Neda Marjanović, Nikola Todorović i Stefan Ivanović

Zgrabi praksu na faksu: priručnik za poboljšanje saradnje između poslodavaca i
visokoškolskih ustanova, Sarajevo: Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu i
Ekonomski fakultet Pale Univerziteta u Istocnom Sarajevu -Pale,

2018. 63 str. ; 21x23cm

ISBN COBISS

“Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je
isključiva odgovornost autora i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije”

Evropska unija

Zgrabi praksu na faksu: priručnik za poboljšanje saradnje između poslodavaca i visokoškolskih ustanova

Plavi tim e4u
Sarajevo/Pale, 2018.

OSNOVNE INFORMACIJE O PROJEKTU

OSNOVNE INFORMACIJE O PROJEKTU 5

OSNOVNE INFORMACIJE O PLAVOM TIMU E4U 6

UVOD 7

REZULTATI ISTRAŽIVANJA ZA POSLODAVCE 8

1. Opći podaci o organizaciji 8
 - 1.1. Naziv organizacije 9
 - 1.2. Sjedište organizacije 10
 - 1.3. Oblik vlasništva 11
 - 1.4. Broj zaposlenih 12
 - 1.5. Područje i oblast poslovanja 13
2. Saradnja poslodavaca i univerziteta/fakulteta 15
 - 2.1. Moja organizacija sarađuje sa univerzitetima/fakultetima: 16
 - 2.2. Ako sarađujete sa univerzitetima/fakultetima možete li navesti koji su to oblici saradnje? 17
 - 2.3. Ako ne sarađujete sa univerzitetima/fakultetima da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju? 19
 - 2.4. Na koji način saradnja sa univerzitetima/fakultetima može unaprijediti Vaše poslovanje? 20
 - 2.5. Da li biste angažirali studente da obavljaju praksu u Vašem preduzeću? 22
 - 2.6. Koliko studenata ste spremni primiti na praksu? 23
 - 2.7. Na koji period ste spremni primiti studente na praksu? 24
 - 2.8. Za obavljanje prakse u Vašoj organizaciji najprikladniji su studenti koji studiraju sljedeće fakultete: 25
 - 2.9. Ako ne želite primiti studente na praksu, molimo Vas da navedete razloge zašto ih niste spremni primiti? 26

REZULTATI ISTRAŽIVANJA ZA UNIVERZITETE /FAKULTETE 28

3. Opći podaci o organizaciji 28
 - 3.1. Naziv organizacije 29
 - 3.2. Sjedište organizacije 30
 - 3.3. Možete li navesti odsjeke/katedre na Vašem fakultetu? 31
 - 3.4. Možete li navesti broj aktivnih studenata na Vašem fakultetu? 36
4. Saradnja fakulteta sa poslodavcima 37
 - 4.1. Naš fakultet sarađuje sa poslodavcima 37
 - 4.2. Ako sarađujete sa poslodavcima, možete li navesti koji su to oblici saradnje? 38
 - 4.3. Ako ne sarađujete sa poslodavcima, da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju? 39
 - 4.4. Na koji način saradnja sa poslodavcima može unaprijediti nastavu, razvoj i istraživanje? 40
 - 4.5. Da li u aktualnim nastavnim planovima i programima imate predviđeno obavljanje praktične nastave za studente? 41
 - 4.6. Ako je obavljanje praktične nastave predviđeno, koliko je njeno trajanje? 42
 - 4.7. Sa kakvim se poteškoćama susrećete u realizaciji praktične nastave? 43

SHEMA MOGUĆE SARADNJE IZMEĐU POSLODAVACA I FAKULTETA 44

PREPORUKE ZA NASTAVAK SARADNJE 62

Ured specijalnog predstavnika Europske unije u Bosni i Hercegovini (EUSR) i ove godine pokrenuo je projekat za mlade - simboličnog naziva “EU for You - E4U”. Projekat angažuje studente javnih univerziteta iz Bosne i Hercegovine u promociji pitanja od značaja za proces EU integracija.

Projekat je započeo realizacijom info dana na javnim univerzitetima u Bosni i Hercegovini, nakon čega je uslijedio Media Boot Camp, koji je održan u februaru 2018. godine u Konjicu. Studenti su od predstavnika EU u BiH, te stručnjaka iz različitih oblasti, imali priliku naučiti više o EU integracijama, socio-ekonomskim reformama, te o svim bitnim aspektima pripreme i provedbe javnih kampanja. U okviru ovog projekta uspješno je realizirana i akcija “Upalimo svjetlo za mladost Bosne i Hercegovine” čiji je cilj bio podizanje svijesti javnosti o glavnim problemima s kojima se mladi u Bosni i Hercegovini svakodnevno susreću.

Sedam timova koji su formirani u okviru projekta, predstavilo je javnosti svoje stavove o temama koje su, kao njima najvažnije, sami odabrali, sa fokusom na socio-ekonomske reforme i proces EU integracija.

Za više informacija o kampanjama, pratite nas putem:

Facebook stranice projekta:
www.facebook.com/euforyoubih

Instagram profila projekta:
www.instagram.com/euforyoubih

OSNOVNE INFORMACIJE O PLAVOM TIMU E4U

Plavi tim e4u čine studenti i akademski mentori Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu i Ekonomskog fakulteta Pale Univerziteta u Istočnom Sarajevu.

Tim je sastavljen od sljedećih članova:

- Fakultet političkih nauka - akademska mentorica je doc. dr. Ehlimana Spahić;
- Studenti članovi tima su: Ajna Sarajlić, Vahida Arnautović, Ali Čikić i Adi Pašić;
- Ekonomski fakultet Pale - akademski mentor je dr. sci. Damjan Danilović;
- Studenti članovi tima su: Nataša Žuža, Neda Marjanović, Nikola Todorović i Stefan Ivanović.

Kampanjom **“Praksa je ključ”** želi se naglasiti značaj praktične nastave za osposobljavanje studenata za tržište rada.

U fokusu naše kampanje su tri ciljne skupine:

- studenti,
- akademska zajednica
- i poslodavci.

Sloganom **“Zgrabi praksu na faksu”** nastojimo motivirati studente i predstavnike akademske zajednice da pronađu modalitete saradnje sa poslodavcima. Naš tim se fokusirao na organizaciju uličnih promocija u Sarajevu, na Palama, u Banjoj Luci i Zenici. Cilj uličnih promocija bio je promovisanje same kampanje, podizanje svijesti javnosti o važnosti praktičnog iskustva za studente tokom njihovih studija, kao i razmjena mišljenja sa građanima na temu: “Praksa je ključ”.

U okviru naše kampanje proveli smo i istraživanje usmjereno na predstavnike poslodavaca i javnih univerziteta. Rezultati istraživanja prezentirani su u ovom priručniku.

UVOD

Priručnik **“Zgrabi praksu na faksu”** nastao je kao rezultat istraživanja u okviru kampanje **“Praksa je ključ”**.

Istraživanjem su obuhvaćeni predstavnici poslodavaca (u privatnom i javnom sektoru) i javnih fakulteta. U tu svrhu kreirane su i online ankete (google forme) koje su putem e-maila dostavljene pomenutim ciljnim skupinama.

Rezultati provedenog istraživanja prezentirani su u nastavku, na sljedeći način:

- U prvom dijelu prezentirani su rezultati istraživanja za poslodavce;
- U drugom dijelu prezentirani su rezultati istraživanja za fakultete;
- U trećem dijelu pripremljene su sheme saradnje;
- U četvrtom dijelu date su preporuke za poboljšanje saradnje.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA ZA POSLODAVCE

Istraživanje je realizirano putem google forme namijenjene za poslodavce. Molba za učešće u istraživanju (sa linkom za popunjavanje ankete) dostavljena je poslodavcima putem e-maila. Istraživanje je realizirano u periodu od 08.05.2018. do 30.05.2018. godine (17 radnih dana). U istraživanju su sudjelovala 23 predstavnika poslodavaca.

Rezultati istraživanja predstavljeni su hronološkim redoslijedom, s posebnim naglaskom na najznačajnijim dijelovima.

1. Opći podaci o organizaciji

U ovom dijelu prezentirane su opće informacije o poslodavcima koji su sudjelovali u istraživanju. Preciznije, navedene su sljedeće informacije: naziv organizacije, sjedište organizacije, informacije o uposleniku koji je ispunio anketu (ime i prezime, funkcija, broj telefona, e-mail adresa), oblik vlasništva, broj zaposlenih, područje i oblast poslovanja, te saglasnost za upotrebu prikupljenih podataka.

Budući da 13 predstavnika poslodavaca, a što je više od polovine od ukupnog broja ispitanika, nije dalo saglasnost da se navedu podaci temeljem kojih je moguće identificirati ispitanika, odlučili smo da ove podatke ne navodimo.

U nastavku su predočeni prethodno navedeni opći podaci o organizaciji.

Grad Bijeljina

Opština Trnovo, RS

Direkcija za evropske
integracije Vijeća ministara BiH

Općina Stari Grad
Sarajevo

Općina Lukavac

Grad Cazin

Ivo
Andrić

JU Srednjoškolski centar
"Ivo Andrić", Višegrad

Općina Ilijaš

Grad Banja Luka

Opština Srbac

Opština Milići

Opština Čajniče

Grad Goražde

Regulatorna agencija za
komunikacije, Sarajevo

KJKP "Toplane-Sarajevo",
d.o.o.

FMPVŠ

Federalno ministarstvo
poljoprivrede, vodoprivrede i
šumarstva

JP "Vodovod i kanalizacija"
d.o.o. Zenica

JP "Autoceste FBiH"
d.o.o. Mostar

"Klas" d.d. Sarajevo

Radio 8
FM 106.8 MHz

"Radio 8", Sarajevo

AŽURNOST d.o.o. Sarajevo

"Ažurnost" d.o.o.
Sarajevo

Centrotans
euroLines

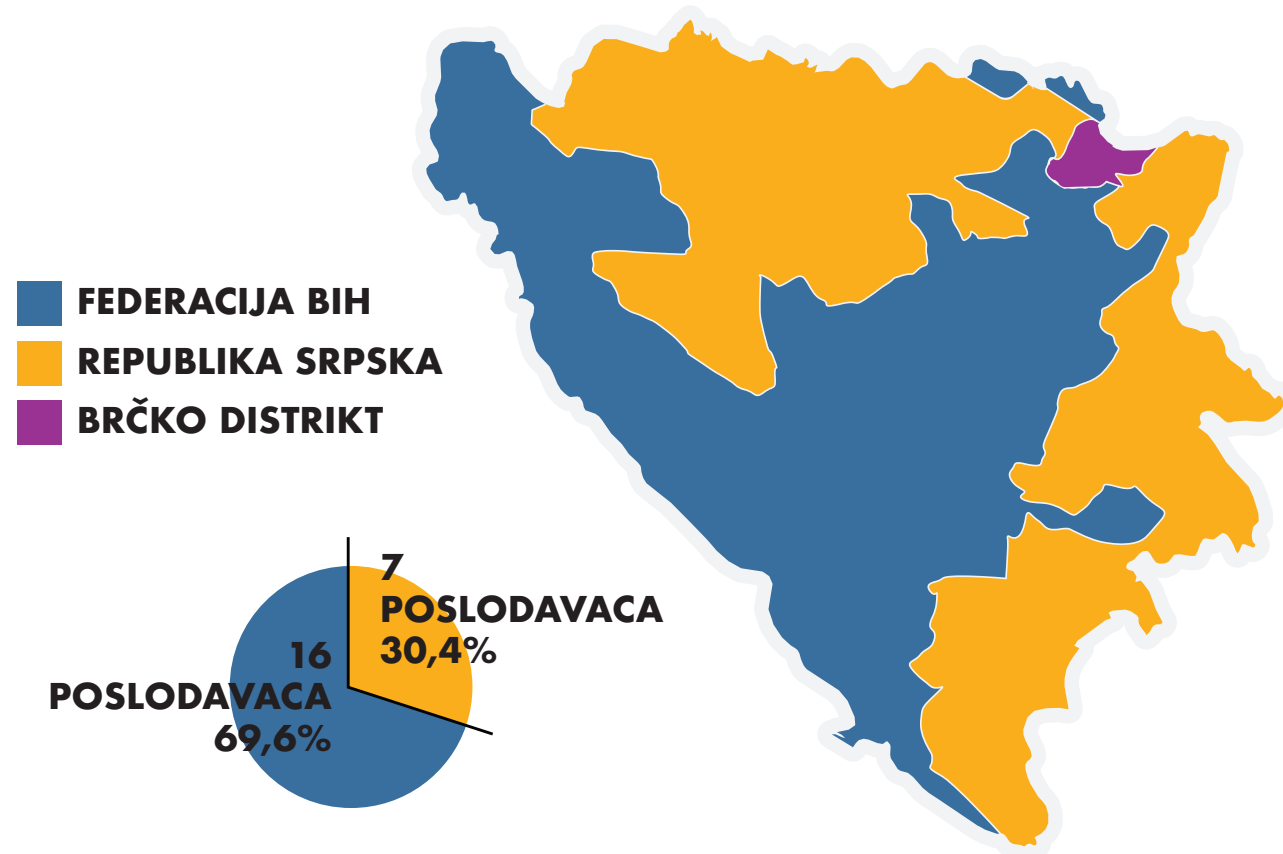
"Centrotans Eurolines"
d.d. Sarajevo

Hotel Bosnia
SARAJEVO

"BOSNIA hoteli i restorani"
d.o.o. Sarajevo

1.2. Sjedište organizacije

Naš cilj je bio prikupiti odgovore što većeg broja predstavnika poslodavaca sa područja Bosne i Hercegovine (oba entiteta - Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska te Brčko distrikt Bosne i Hercegovine). S obzirom na kratak period za realizaciju istraživanja (17 radnih dana), uspjeli smo prikupiti odgovore od 23 poslodavca iz oba entiteta. Administrativno-teritorijalna distribucija sjedišta poslodavaca koji su sudjelovali u istraživanju prezentirana je na slici ispod.

Administrativno-teritorijalna distribucija sjedišta poslodavaca koji su sudjelovali u istraživanju.

Temeljem prezentiranih rezultata istraživanja, moguće je uočiti da je nešto veći procenat ispitanika iz entiteta FBiH (69,6%) u odnosu na ispitanike iz entiteta RS-a (30,4%).

1.3. Oblik vlasništva

S obzirom na to da je naše istraživanje obuhvatilo poslodavce iz oba sektora, privatnog i javnog, smatrali smo bitnim utvrditi oblik vlasništva nad organizacijama koje su pristale da sudjeluju u istraživanju. Rezultati do kojih smo došli prezentirani su u nastavku.

Rezultati provedenog istraživanja pokazali su sljedeće:

- u istraživanju je sudjelovalo 17 (73,9%) predstavnika poslodavaca u državnom/javnom vlasništvu;
- u istraživanju su sudjelovala četiri (17,4%) predstavnika poslodavaca u privatnom vlasništvu;
- u istraživanju su sudjelovala dva (8,7%) predstavnika poslodavaca koji su odabrali opciju ostalo kada je riječ o obliku vlasništva.

U okviru odgovora na ovo pitanje bile su ponuđene i dodatne opcije:

- Mješovito vlasništvo
- Udruženje
- Fondacija
- Nevladine organizacije.

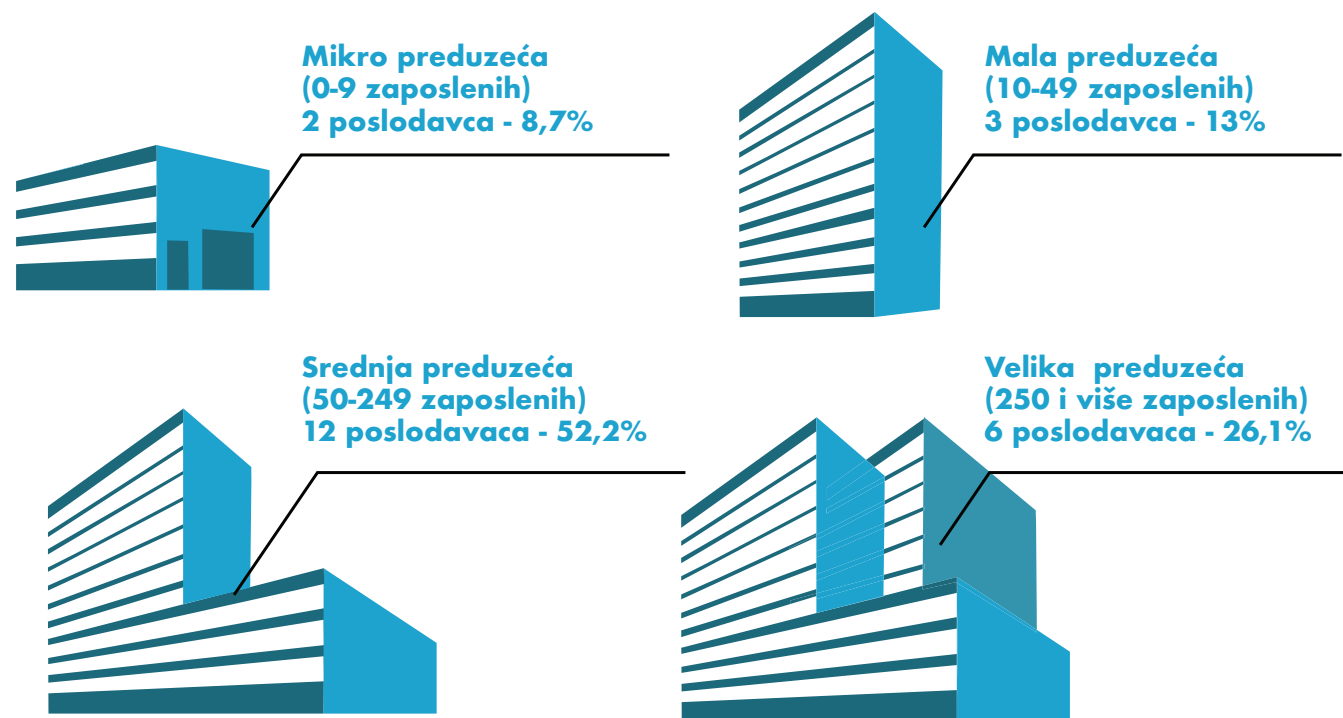
Budući da nijedna organizacija nije odabrala pomenute odgovore, oni nisu grafički prezentirani niti dodatno elaborirani.

Temeljem predočenih rezultata moguće je zaključiti da su veći interes za učešće u istraživanju pokazali poslodavci u državnom/javnom vlasništvu.

1.4. Broj zaposlenih

Naredna informacija do koje smo nastojali doći ovim istraživanjem jeste veličina organizacije. Ova informacija je potrebna budući da veličina organizacije (izražena preko broja uposlenika) determinira njen kapacitet da primi studente na praksu.

Rezultati do kojih smo došli predloženi su u grafičkom prikazu koji slijedi:

Rezultati provedenog istraživanja pokazali su sljedeće:

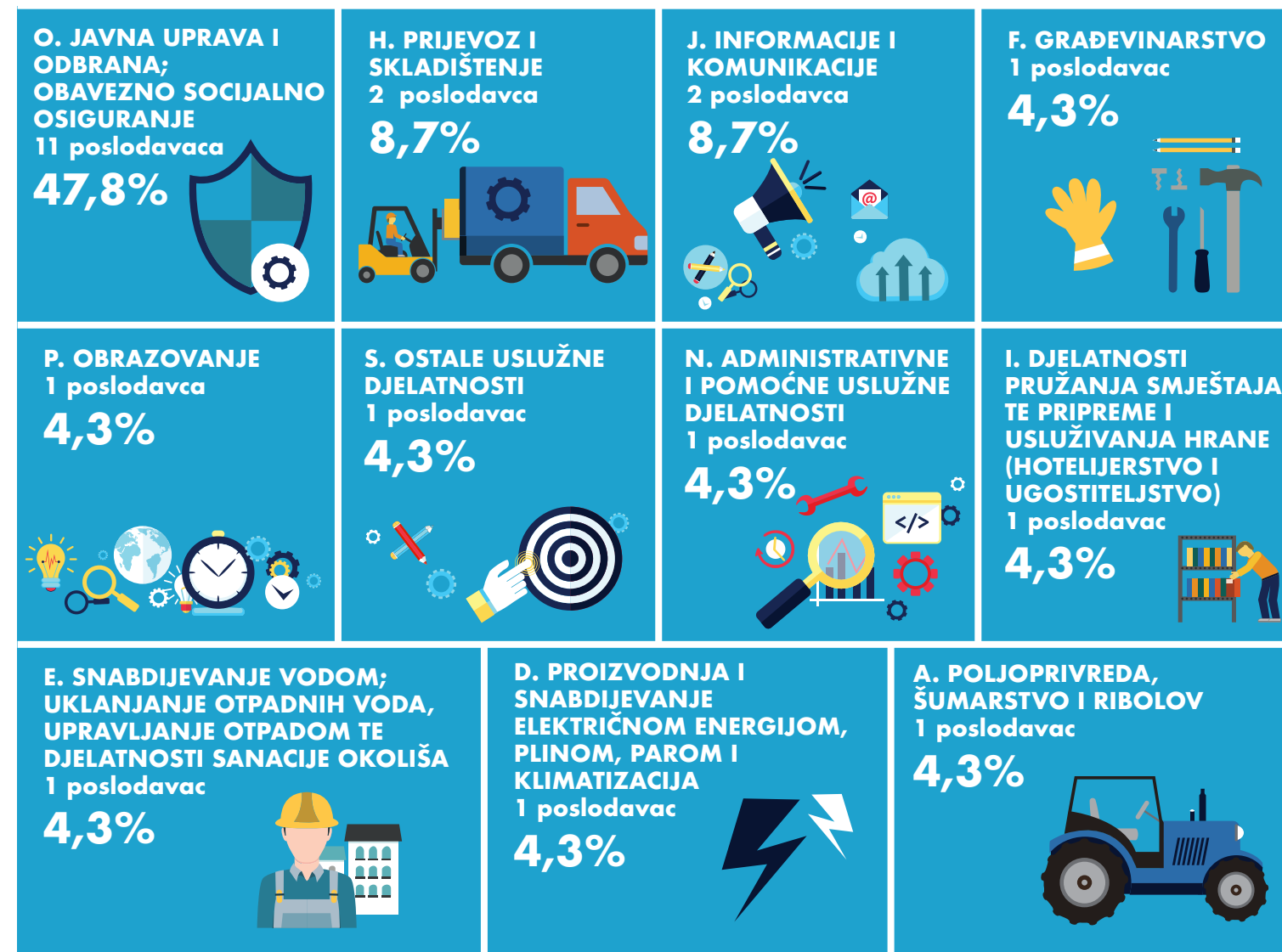
- u istraživanju je sudjelovalo 12 (52,2%) predstavnika srednjih preduzeća;
- u istraživanju je sudjelovalo 6 (26,1%) predstavnika velikih preduzeća;
- u istraživanju su sudjelovala 3 (13%) predstavnika malih preduzeća,
- u istraživanju su sudjelovala 2 (8,7%) predstavnika mikro preduzeća.

Dakle, u istraživanju su dominantno zastupljeni poslodavci koji se prema broju uposlenika svrstavaju u srednja i velika poduzeća.

1.5. Područje i oblast poslovanja

U okviru ovoga segmenta istraživanja ispitanicima je bilo omogućeno da se izjasne o području i oblasti poslovanja prema NACE Rev. 2 (Statističkoj klasifikaciji ekonomskih aktivnosti u Europskoj zajednici). Prema ovoj klasifikaciji postoji 20 područja i oblasti poslovanja, no mi smo za potrebe ovoga priručnika grafički prezentirali i analizirali rezultate samo onih oblasti koje su sudionici odabrali u istraživanju.

Prema području poslovanja ispitanici su razvrstani u 11 velikih grupa:

Rezultati istraživanja provedenog u područjima i oblastima poslovanja pokazali su sljedeće:

- 11 (47,8%) poslodavaca posluje u oblasti javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje;
- 2 (8,7%) poslodavca posluju u oblasti prijevoza i skladištenja;
- 2 (8,7%) poslodavca posluju u oblasti informacija i komunikacija;
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti građevinarstva;
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti obrazovanja;
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti ostalih uslužnih djelatnosti;
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti;
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo);
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti djelatnosti snabdijevanja vodom: uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša;
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacije;
- 1 (4,3%) poslodavac posluje u oblasti poljoprivrede, šumarstva i ribolova.

Temeljem predloženih rezultata moguće je uočiti da najveći broj poslodavaca posluje u oblasti javna uprava i odbrana te obavezno socijalno osiguranje.

2. Saradnja poslodavaca i univerziteta/fakulteta

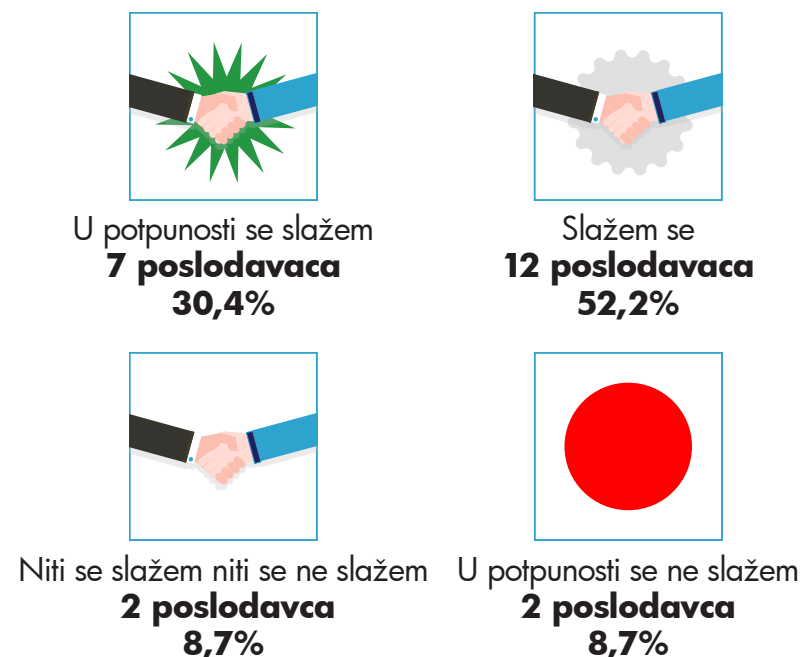
U okviru ovog segmenta istraživanja postavljena su sljedeća pitanja, odnosno iznesene su sljedeće tvrdnje:

- Moja organizacija sarađuje sa univerzitetima/fakultetima;
- Ako sarađujete sa univerzitetima/fakultetima možete li navesti koji su to oblici saradnje?
- Ako ne sarađujete sa univerzitetima/fakultetima da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju?
- Na koji način saradnja sa univerzitetima/fakultetima može unaprijediti Vaše poslovanje?
- Da li biste angažirali studente da obavljaju praksu u Vašem preduzeću?
- Koji broj studenata ste spremni primiti na praksu?
- Na koji period ste spremni primiti studente na praksu?
- Za obavljanje prakse u Vašoj organizaciji najprikladniji su studenti koji studiraju sljedeće fakultete...
- Ako ne želite primiti studente na praksu, molimo Vas da navedete razloge zašto ih niste spremni primiti.

Rezultati ovog dijela istraživanja prezentirani su hronološkim redoslijedom u nastavku.

2.1. Moja organizacija sarađuje sa univerzitetima/fakultetima:

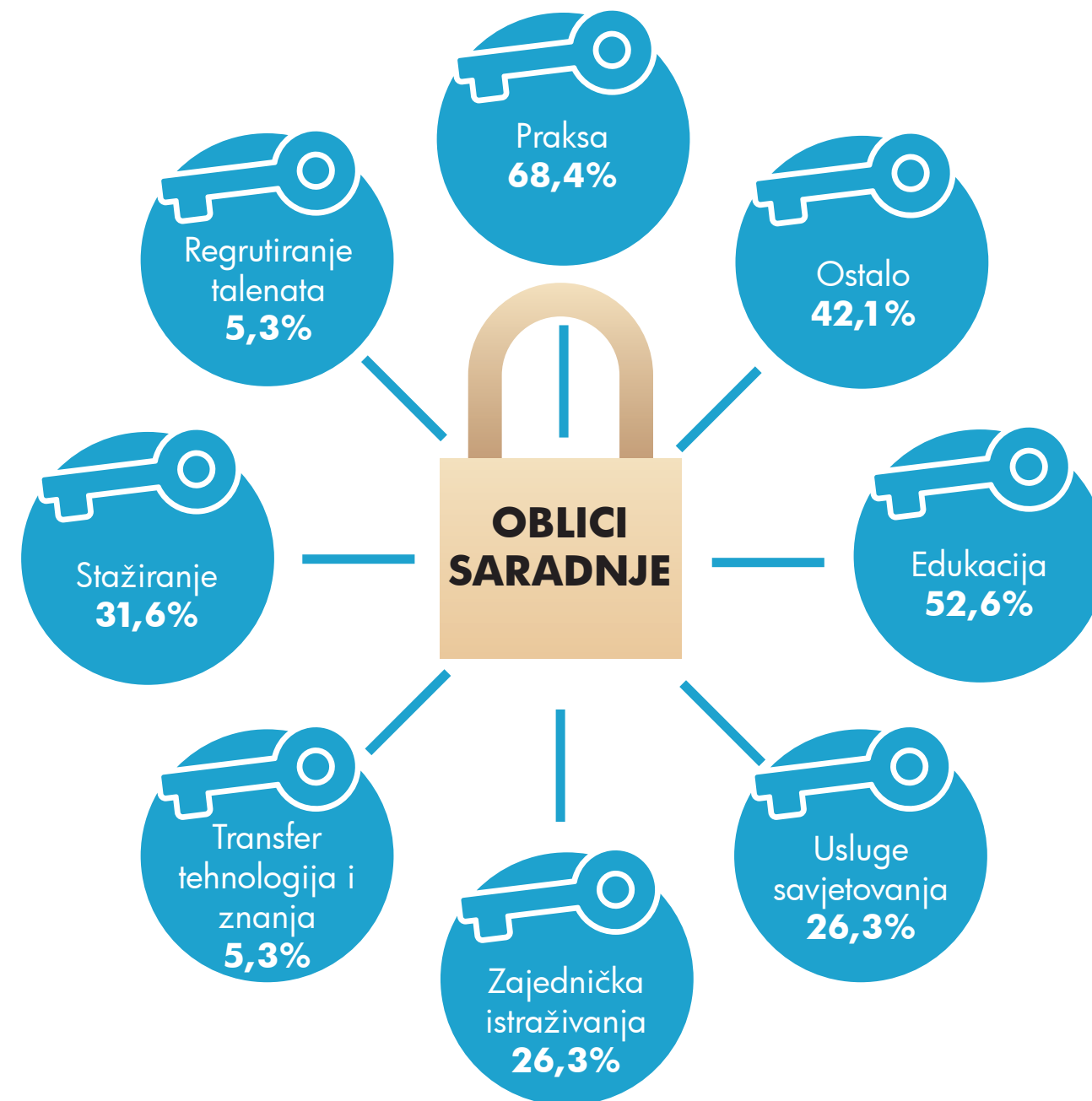
Na osnovu prezentiranih rezultata istraživanja, moguće je zaključiti da značajan broj poslodavaca sarađuje sa obrazovnim ustanovama (fakultetima).

Rezultati provedenog istraživanja pokazali su da se:

- sa navedenom konstatacijom **slaže** 12 (52,2%) predstavnika poslodavaca;
- sa navedenom konstatacijom **u potpunosti se slaže** 7 (30,4%) predstavnika poslodavaca;
- sa navedenom konstatacijom **niti se slažu niti se ne slažu** dva (8,7%) predstavnika poslodavaca;
- sa navedenom konstatacijom **u potpunosti se ne slažu** dva (8,7%) predstavnika poslodavaca.

Temeljem prethodnih rezultata moguće je zaključiti da značajan broj poslodavaca već sarađuje sa univerzitetima i fakultetima. U nastavku smo istražili koji su to najčešći oblici saradnje.

2.2. Ako sarađujete sa univerzitetima/fakultetima možete li navesti koji su to oblici saradnje ?¹

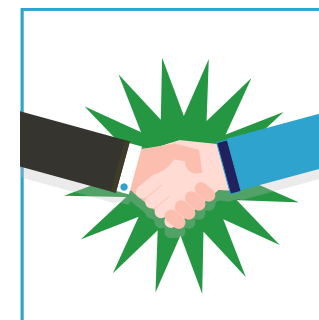
¹ Ispitanici su pri odgovoru na ovo pitanje mogli odabrati više ponuđenih odgovora. Odgovor na ovo pitanje dalo je 19 predstavnika poslodavaca.

Na osnovu prezentiranih rezultata istraživanja, moguće je zaključiti da značajan broj poslodavaca sarađuje sa obrazovnim ustanovama (fakultetima), a kao najčešće forme saradnje identificirane su:

- 13 (68,4%) predstavnika poslodavaca označilo je organizaciju prakse kao formu saradanje sa fakultetima;
- 10 (52,6%) predstavnika poslodavaca označilo je edukaciju kao formu saradnje sa fakultetima;
- 8 (42,1%) predstavnika poslodavaca označilo je ostalo kao formu saradnje sa fakultetima;
- 6 (31,6%) predstavnika poslodavaca označilo je stažiranje kao formu saradnje sa fakultetima;
- 5 (26,3%) predstavnika poslodavaca označilo je usluge savjetovanja kao formu saradnje sa fakultetima;
- 5 (26,3%) predstavnika poslodavaca označilo je zajednička istraživanja kao formu saradnje sa fakultetima;
- 1 (5,3%) predstavnik poslodavaca označio je transfer tehnologija i znanja kao formu saradnje sa fakultetima;
- 1 (5,3%) predstavnik poslodavaca označio je regrutiranje talenata kao formu saradnje sa fakultetima.

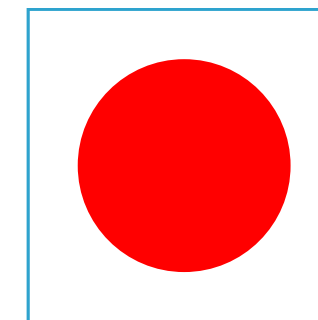
Temeljem prethodnih rezultata moguće je zaključiti da značajan broj poslodavaca već sarađuje sa univerzitetima i fakultetima. Prema rezultatima istraživanja, najčešća forma saradnje između poslodavaca i fakulteta je organizacija prakse, a sljedeća najzastupljenija forma saradnje je edukacija.

2.3. Ako ne sarađujete sa univerzitetima/fakultetima da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju ?

DA

**3 poslodavca
75%**

NE

**1 poslodavac
25%**

Prema prethodno navedenim rezultatima istraživanja koji su se odnosili na konstataciju da organizacija (poslodavci) sarađuje sa univerzitetima/fakultetima dva poslodavca su dala odgovor „**niti se slažem niti se ne slažem**” i dva poslodavca su dala odgovor „**u potpunosti se ne slažem**”.

S obzirom na ove odgovore, predstavnicima poslodavaca koji su odabrali ove odgovore ponuđeno je da odgovore na sljedeće pitanje: “Ako ne sarađujete sa univerzitetima/fakultetima da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju?”

Dakle, od četiri poslodavca koja su se izjasnila da ne sarađuju sa fakultetima, tri su odgovorila da bi bila spremna sarađivati sa fakultetima, što predstavlja 75% poslodavaca koji nisu ranije sarađivali sa univerzitetima/fakultetima.

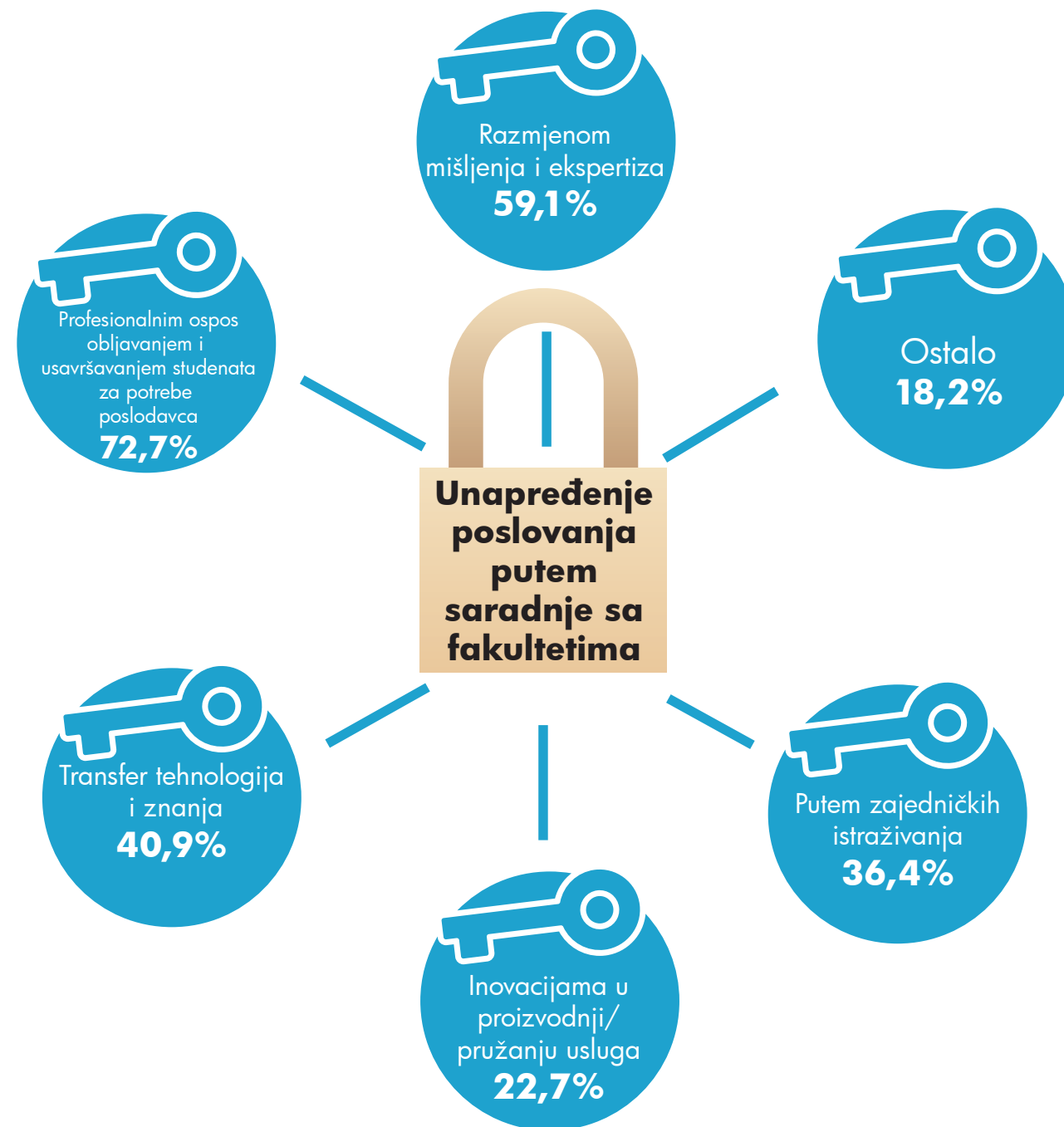
Možemo zaključiti da su i poslodavci koji do sada nisu sarađivali sa fakultetima spremni na saradnju.

2.4. Na koji način saradnja sa univerzitetima/fakultetima može unaprijediti Vaše poslovanje ?²

Na osnovu prezentiranih rezultata istraživanja moguće je zaključiti kako značajan broj predstavnika poslodavaca smatra da saradnja sa obrazovnim ustanovama (fakultetima) može unaprijediti njihovo poslovanje. Rezultati istraživanja ukazali su na najčešće forme saradnje koje poslodavci smatraju korisnim za unapređenje njihovog poslovanja, a to su:

- 16 (72,7%) predstavnika poslodavaca označilo je profesionalno osposobljavanje i usavršavanje studenata za potrebe poslodavca, kao formu saradnje sa fakultetima koja unapređuje njihovo poslovanje;
- 13 (59,1%) predstavnika poslodavaca označilo je razmjenu mišljenja i ekspertize kao formu saradnje sa fakultetima koja unapređuje njihovo poslovanje;
- 9 (40,9%) predstavnika poslodavaca označilo je transfer tehnologija i znanja kao formu saradnje sa fakultetima koja unapređuje njihovo poslovanje;
- 8 (36,4%) predstavnika poslodavaca označilo je zajednička istraživanja kao formu saradnje sa fakultetima koja unapređuje njihovo poslovanje;
- 5 (22,7%) predstavnika poslodavaca označilo je inovacije u proizvodnji i pružanju usluga kao formu saradnje sa fakultetima koja unapređuje njihovo poslovanje;
- 4 (18,2%) predstavnika poslodavaca označila su ostalo kao formu saradanje sa fakultetima koja unapređuje njihovo poslovanje.

Temeljem prethodnih rezultata, moguće je zaključiti kako značajan broj poslodavaca smatra da saradnja sa univerzitetima i fakultetima može unaprijediti njihovo poslovanje.

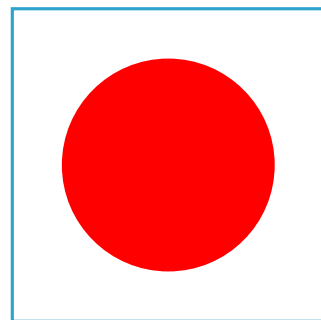
² Ispitanici su pri odgovoru na ovo pitanje mogli odabrati više ponuđenih odgovora. Odgovor na ovo pitanje dala su 22 predstavnika poslodavaca.

2.5. Da li biste angažirali studente da obavljaju praksu u Vašem preduzeću ?³

DA

**18 poslodavaca
81,8%**

NE

**4 poslodavca
18,2%**

Prema rezultatima istraživanja:

- 18 (81,8%) predstavnika poslodavaca je spremno omogućiti realizaciju prakse studentima;
- 4 (18,2%) predstavnika poslodavaca nisu spremna omogućiti realizaciju prakse studentima;

Dakle, značajan broj poslodavaca obuhvaćenih istraživanjem iskazao je spremnost da omogući realizaciju praktične nastave studentima.

³ Odgovor na ovo pitanje dala su 22 predstavnika poslodavaca.

2.6. Koliko studenata ste spremni primiti na praksu ?⁴

Od ukupnog broja poslodavaca obuhvaćenog istraživanjem (23), njih 18 (81,8%) izrazilo je spremnost da prime studente na praksu u sljedećem broju:

**4 poslodavca
22,2%**

**9 poslodavaca
50%**

**1 poslodavac
5,6%**

**4 poslodavca
22,2%**

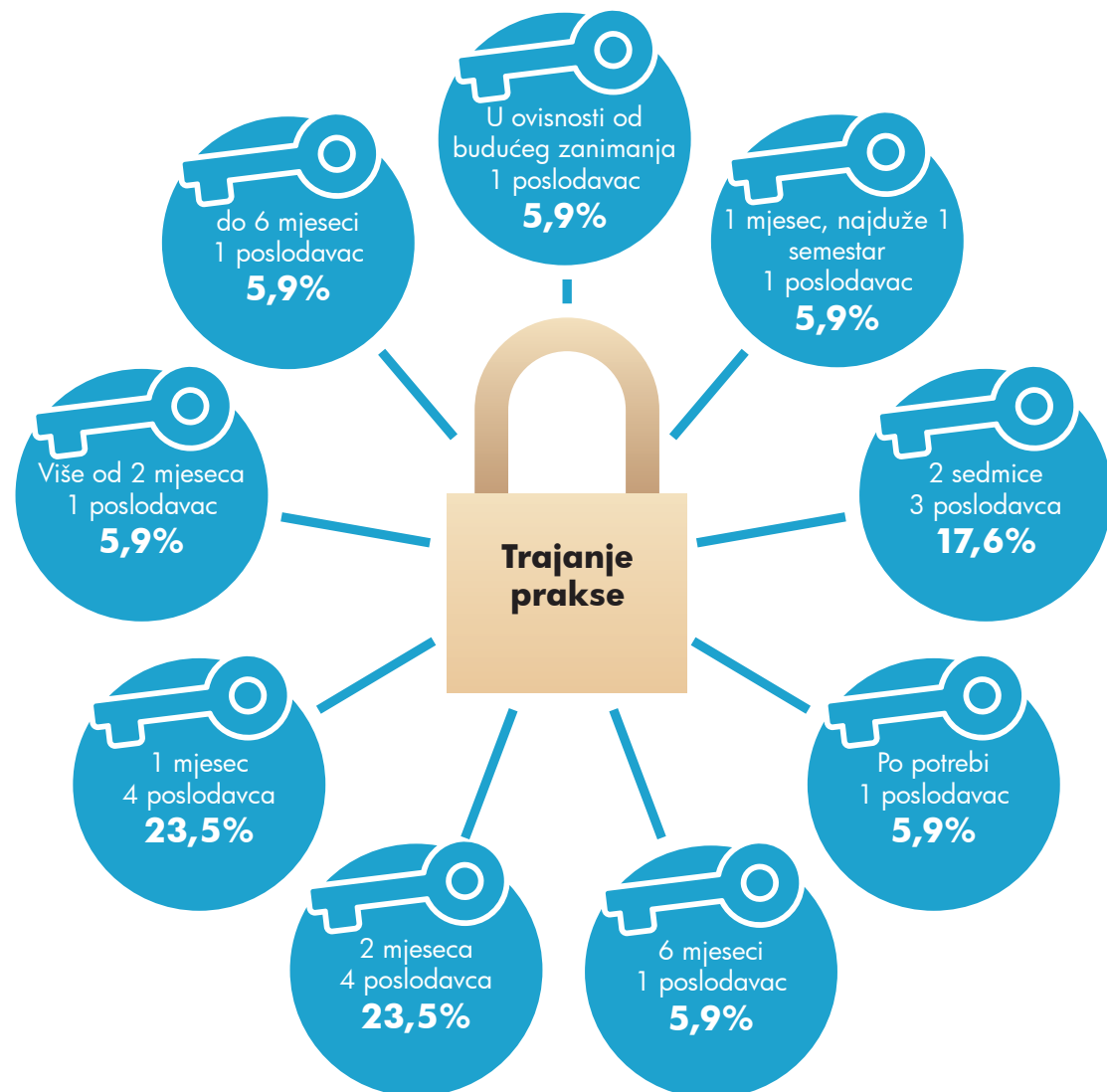
Temeljem prezentiranih rezultata moguće je zaključiti da postoji mogućnost organizacije praktične nastave za više od 100 studenata, ako se u obzir uzmu krajnje ponuđene vrijednosti. Stoga, preporučujemo fakultetima da posebnu pažnju obrate na treći dio ovog priručnika u kojem će biti predočena shema mogućnosti saradnje, a u svrhu realizacije prakse.

⁴ Odgovor na ovo pitanje odgovor je dalo 18 predstavnika poslodavaca.

2.7. Na koji period ste spremni primiti studente na praksu?⁵

Odgovori poslodavaca varirali su od jedne sedmice do šest mjeseci.

U nastavku su predloženi rezultati istraživanja za ovo pitanje.

Temeljem predloženih rezultata istraživanja moguće je zaključiti da je najčešća prihvatljiva dužina trajanja prakse za studente ona koja traje jedan ili dva mjeseca.

⁵ Odgovor na ovo pitanje dalo je 17 predstavnika poslodavaca.

2.8. Za obavljanje prakse u Vašoj organizaciji najprikladniji su studenti koji studiraju sljedeće fakultete:⁶

Rezultati istraživanja pokazali su da su za obavljanje prakse u organizacijama obuhvaćenim istraživanjem najpogodniji studenti koji studiraju sljedeće fakultete:

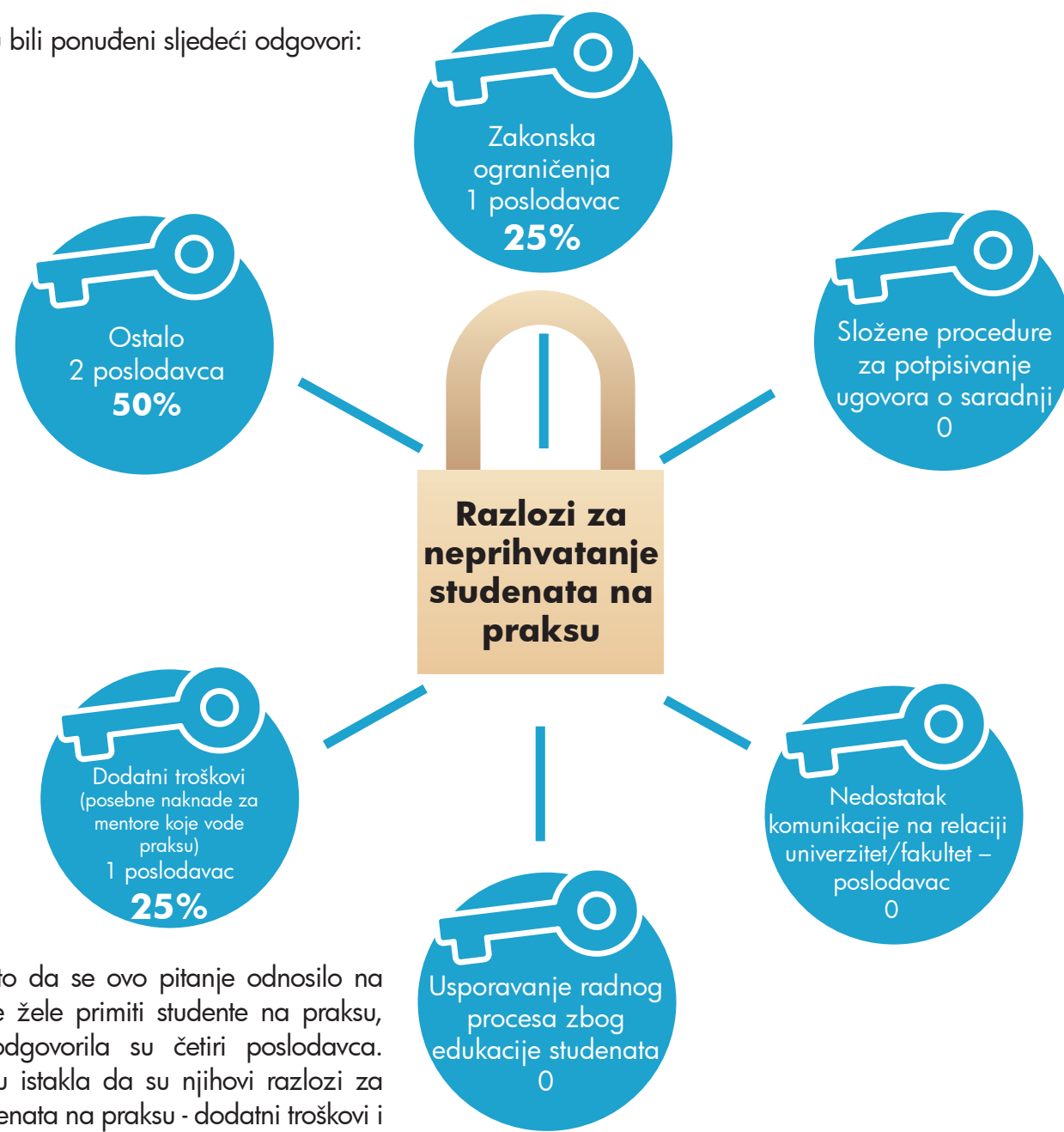

Prema rezultatima istraživanja, najveću mogućnost za realizaciju prakse imaju studenti društvenih i humanističkih nauka, što ne iznenađuje, imajući na umu da je u strukturi organizacija obuhvaćenih istraživanjem - najveći broj njih u javnom, odnosno državnom vlasništvu.

⁶ Ispitanici su pri odgovoru na ovo pitanje mogli odabrati više ponuđenih odgovora. Odgovor na ovo pitanje dalo je 18 predstavnika poslodavaca.

2.9. Ako ne želite primiti studente na praksu, molimo Vas da navedete razloge zašto ih niste spremni primiti ?

U anketi su bili ponuđeni sljedeći odgovori:

S obzirom na to da se ovo pitanje odnosilo na poslodavce koji ne žele primiti studente na praksu, na ovo pitanje odgovorila su četiri poslodavca. Dva poslodavca su istakla da su njihovi razlozi za neprihvatanje studenata na praksu - dodatni troškovi i zakonska ograničenja. Dva poslodavca u ponuđenim odgovorima nisu pronašla ništa što smatraju adekvatnim, te su odabrali opciju ostalo.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA ZA UNIVERZITETE / FAKULTETE

Istraživanje je realizirano putem google forme namijenjene za univerzitete/fakultete. Molba za učešće u istraživanju (sa linkom za popunjavanje ankete) dostavljena je fakultetima putem e-maila. Istraživanje je realizirano u periodu od 08.05.2018. do 30.05.2018. godine (17 radnih dana). U istraživanju su sudjelovali predstavnici 20 fakulteta. Rezultati će biti predstavljeni hronološkim redoslijedom, s posebnim naglaskom na najznačajnijim dijelovima.

1. Opći podaci o organizaciji

U ovom dijelu prezentirane su opće informacije o fakultetima koji su sudjelovali u istraživanju. Preciznije, navedene su sljedeće informacije: naziv organizacije, sjedište organizacije, informacije o uposleniku koji je ispunio anketu (ime i prezime, funkcija, broj telefona, e-mail adresa) i saglasnost za upotrebu prikupljenih podataka.

Budući da 10 predstavnika fakulteta, a što je polovina od ukupnog broja ispitanika, nije dalo saglasnost da se navedu podaci temeljem kojih je moguće identificirati ispitanika, odlučili smo da ove podatke ne navodimo.

U nastavku su predočeni prethodno navedeni opći podaci o organizaciji.

3.1. Naziv organizacije

Mašinski fakultet

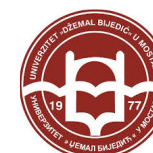
Šumarski fakultet

Fakultet političkih nauka

Mašinski fakultet

Građevinski fakultet

Fakultet humanističkih nauka

Islamski pedagoški fakultet

Pravni fakultet

Mašinski fakultet

Ekonomski fakultet

Politehnički fakultet

Ekonomski fakultet

Pravni fakultet

Fakultet za tjelesni odgoj i sport

Filozofski fakultet

Islamski pedagoški fakultet

Tehnički fakultet

Ekonomski fakultet

Poljoprivredni fakultet

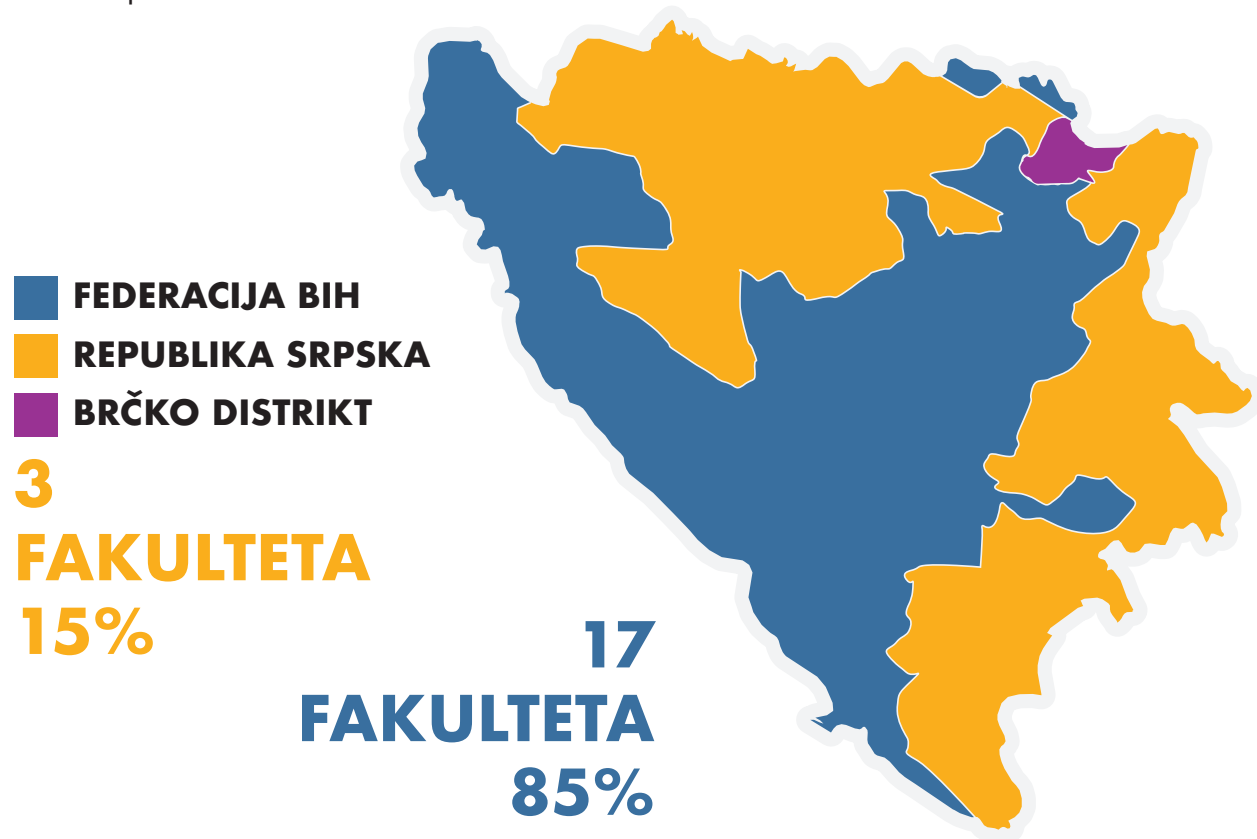

Ekonomski fakultet Pale

3.2. Sjedište organizacije

Naš cilj je bio prikupiti odgovore što većeg broja predstavnika univerziteta/fakulteta sa područja Bosne i Hercegovine (oba entiteta - Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska te Brčko distrikt Bosne i Hercegovine). S obzirom na kratak period za realizaciju istraživanja (17 radnih dana), uspjeli smo prikupiti odgovore sa 20 fakulteta iz oba entiteta.

Administrativno-teritorijalna distribucija sjedišta fakulteta koji su sudjelovali u istraživanju prezentirana je na slici ispod.

Administrativno-teritorijalna distribucija sjedišta fakulteta koji su sudjelovali u istraživanju.

Temeljem prezentiranih rezultata istraživanja moguće je uočiti da je veći procenat ispitanika iz entiteta FBiH (85%) u odnosu na ispitanike iz entiteta RS-a (15%).

3.3. Možete li navesti odsjeke/katedre na Vašem fakultetu ?

Univerzitet u Sarajevu

Mašinski fakultet

- Odsjek za mašinske konstrukcije
- Odsjek za mašinski proizvodni inženjering
- Odsjek za industrijski inženjering i menadžment
- Odsjek za motore i vozila
- Odsjek za tehnologije drveta
- Odsjek za odbrambene tehnologije
- Odsjek za energetiku
- Odsjek za procesnu tehniku
- Odsjek za klimatizaciju, grijanje, hlađenje

Šumarski fakultet

- Odsjek za šumarstvo
- Odsjek za hortikulturu

Fakultet političkih nauka

- Sigurnosne i mirovne studije
- Sociologija
- Socijalni rad
- Politologija (Međunarodni odnosi i diplomatija i Upravljanje državom)
- Komunikologija

Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru

Mašinski fakultet

- Kompjuterski inženjering
- Energetika
- Dizajn proizvoda

Građevinski fakultet

- I ciklus: Opšti/Opći, Geodezija i geoinformatika
- II ciklus: Konstrukcije, Upravljanje okolišnom infrastrukturom

Fakultet humanističkih nauka

- Odsjek za bosanski jezik i književnost
- Odsjek za engleski jezik i književnost
- Odsjek za njemački jezik i književnost
- Odsjek za turski jezik i književnost
- Odsjek za historiju
- Odsjek za komunikologiju

Univerzitet u Zenici

Islamski pedagoški fakultet

- Odsjek za islamsku vjeronauku
- Odsjek za socijalnu pedagogiju
- Odsjek za predškolski odgoj i obrazovanje
- Odsjek za arapski jezik i književnost
- Odsjek za inkluzivnu edukaciju

Pravni fakultet

- Katedra za historiju države i prava
- Katedra za krivično pravo
- Katedra za građansko pravo
- Katedra za državno i međunarodno javno pravo

Mašinski fakultet

- Katedra za proizvodne tehnologije
- Katedra za industrijski inženjering i CIM tehnologije
- Katedra za konstrukcije i CAD tehnologije
- Katedra za automatizaciju i metrologiju
- Katedra za održavanje
- Katedra za energetiku i procesno inženjerstvo
- Katedra za mehanike
- Katedra za ekološko inženjerstvo

Ekonomski fakultet

- Menadžment
- Finansije
- Računovodstvo

Politehnički fakultet

- Odsjek za građevinarstvo
- Odsjek za proizvodni biznis
- Odsjek za softversko inženjerstvo
- Katedra za građevinarstvo i građevinske konstrukcije
- Katedra za hidrotehniku i geomehaniku
- Katedra za softversko inženjerstvo

Univerzitet u Tuzli

Ekonomski fakultet

- Računovodstvo
- Ekonomska teorija i politika
- Finansije i finansijska politika
- Marketing
- Kvantitativna ekonomija
- Digitalna ekonomija
- Menadžment

Pravni fakultet

- Državno i međunarodno javno pravo
- Građansko pravo
- Krivično pravo
- Upravno pravo
- Komparativna pravna historija i komparativno pravo

Fakultet za tjelesni odgoj i sport

- Tjelesni odgoj i sport
- Edukacija trenera u sportu - sportski trener

Filozofski fakultet

- Bosanski jezik i književnost
- Njemački jezik i književnost
- Engleski jezik i književnost
- Turski jezik i književnost
- Pedagogija-psihologija
- Filozofija-sociologija
- Socijalni rad
- Žurnalistika
- Historija
- Razredna nastava
- Predškolski odgoj i obrazovanje

Univerzitet u Bihaću

Islamski pedagoški fakultet

- Islamska vjeronauka
- Socijalna pedagogija i duhovna skrb

Tehnički fakultet

- Mašinski
- Elektrotehnički
- Drvnoindustrijski
- Građevinski
- Tekstilni

Univerzitet u Istočnom Sarajevu

Ekonomski fakultet Pale

- Katedra za ekonomsku teoriju, politiku i razvoj
- Katedra za finansije

Univerzitet u Banjoj Luci

Ekonomski fakultet

- Međunarodni ekonomski odnosi
- Ekonomska teorija, analiza i politika
- Kvantitativna analiza i informatika
- Poslovna ekonomija, menadžment i marketing
- Računovodstvo i poslovne finansije

Poljoprivredni fakultet

- 3 studijska programa, 7 odsjeka, dvadesetak katedri

3.4. Možete li navesti broj aktivnih studenata na Vašem fakultetu?

4. Saradnja fakulteta sa poslodavcima

U okviru ovog segmenta istraživanja postavljena su sljedeća pitanja, odnosno iznesene su sljedeće konstatacije:

- Naš fakultet sarađuje sa poslodavcima.
- Ako sarađujete sa poslodavcima možete li navesti koji su to oblici saradnje?
- Ako ne sarađujete sa poslodavcima da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju?
- Na koji način saradnja sa poslodavcima može unaprijediti nastavu, razvoj i istraživanje?
- Da li u aktualnim nastavnim planovima i programima imate predviđeno obavljanje praktične nastave za studente?
- Ako je obavljanje praktične nastave predviđeno, koliko je njeno trajanje?
- Sa kakvim se poteškoćama susrećete u realizaciji praktične nastave?

Rezultati do kojih se došlo prezentirani su u nastavku.

4.1. Naš fakultet sarađuje sa poslodavcima

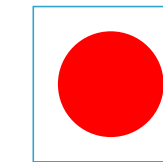
U potpunosti se slažem
5 fakulteta
25%

Slažem se
9 fakulteta
45%

Niti se slažem niti se ne slažem
4 fakulteta - 20%

U potpunosti se ne slažem
2 fakulteta
10%

Na osnovu prezentiranih rezultata istraživanja moguće je zaključiti da značajan broj fakulteta sarađuje sa poslodavcima.

Rezultati provedenog istraživanja pokazali su sljedeće:

- sa navedenom konstatacijom **slaže se** 9 (45%) predstavnika fakulteta;
- sa navedenom konstatacijom u **potpunosti se slaže** 5 (25%) predstavnika fakulteta;
- za navedenu konstataciju **"niti se slažem niti se ne slažem"** izjasnila su se četiri (20%) predstavnika fakulteta;
- za navedenu konstataciju **"u potpunosti se ne slažem"** izjasnila su se dva (10%) predstavnika fakulteta.

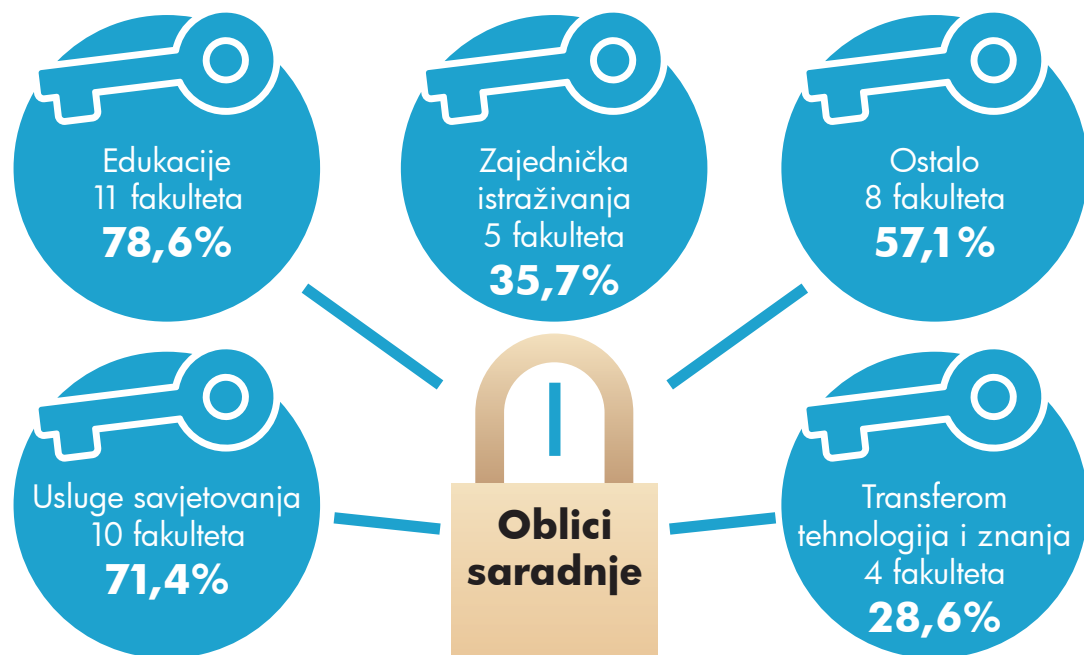
Temeljem prethodnih rezultata moguće je zaključiti da značajan broj fakulteta već sarađuje sa poslodavcima. U nastavku smo istražili koji su to najčešći oblici saradnje.

4.2. Ako sarađujete sa poslodavcima, možete li navesti koji su to oblici saradnje?⁷

Na osnovu prezentiranih rezultata istraživanja moguće je zaključiti da značajan broj fakulteta sarađuje sa poslodavcima, a kao najčešće forme saradnje identificirane su:

- 11 (78,6%) predstavnika fakulteta označilo je **edukacije** kao formu saradnje sa poslodavcima;
- 10 (71,4%) predstavnika fakulteta označilo je **usluge savjetovanja** kao formu saradnje sa poslodavcima;
- 8 (57,1%) predstavnika fakulteta označilo je **ostalo** kao formu saradnje sa poslodavcima;
- 5 (35,7%) predstavnika fakulteta označilo je **zajednička istraživanja** kao formu saradnje sa poslodavcima;
- 4 (28,6%) predstavnika fakulteta označilo je **transfer tehnologija i znanja** kao formu saradnje sa poslodavcima.

Temeljem prethodnih rezultata moguće je zaključiti da značajan broj fakulteta već sarađuje sa poslodavcima. Prema rezultatima istraživanja, najčešća forma saradnje između fakulteta i poslodavaca je edukacija, a sljedeća najzastupljenija forma saradnje su usluge savjetovanja.

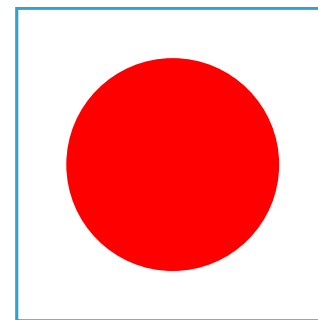
⁷ Ispitanici su pri odgovoru na ovo pitanje mogli odabrati više ponuđenih odgovora. Odgovor na ovo pitanje dalo je 14 predstavnika fakulteta.

4.3. Ako ne sarađujete sa poslodavcima, da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju?

DA

6 fakulteta
100%

NE

0 fakulteta
0%

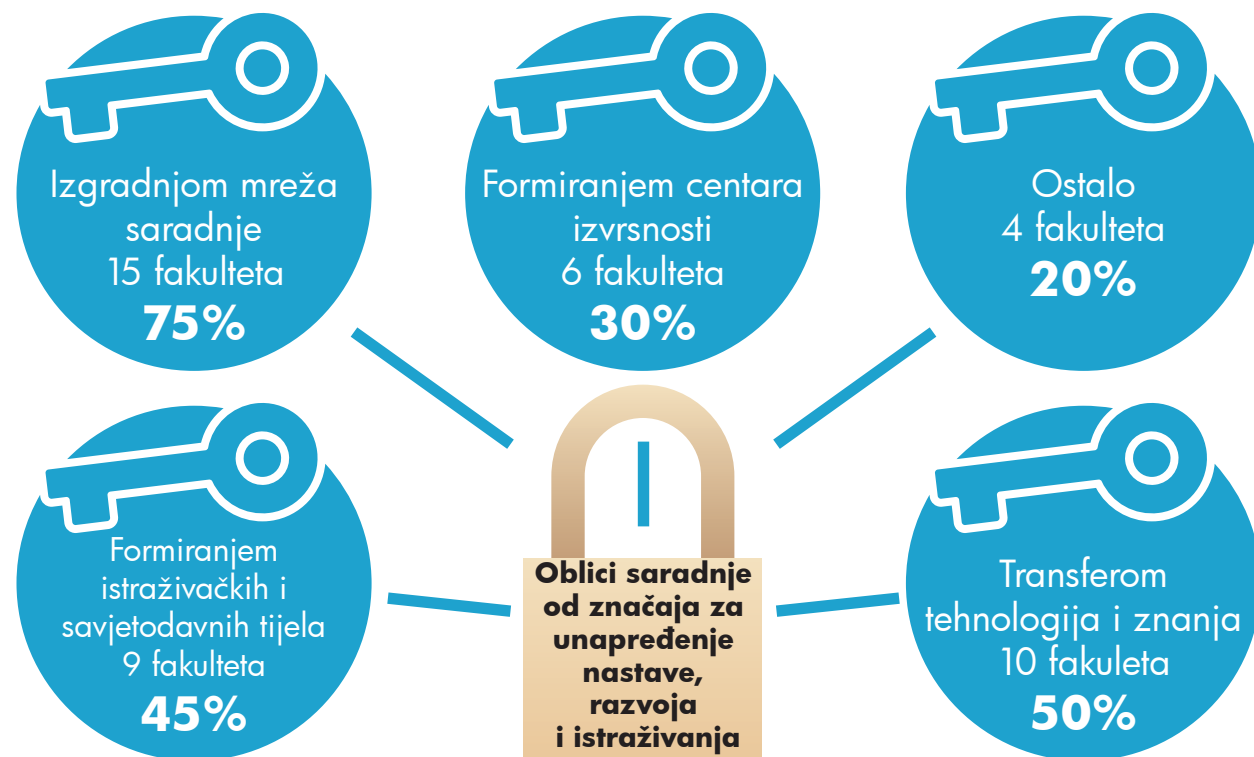
Prema prethodno navedenim rezultatima istraživanja koji su se odnosili na konstataciju da fakulteti sarađuju sa poslodavcima, četiri predstavnika fakulteta dali su odgovor "niti se slažem niti se ne slažem" i dva predstavnika fakulteta su dala odgovor "u potpunosti se ne slažem".

S obzirom na ove rezultate, fakultetima koji su odabrali ove odgovore ponuđeno je da odgovore na sljedeće pitanje: "Ako ne sarađujete sa poslodavcima da li ste zainteresirani da pokrenete ovu saradnju?"

Šest predstavnika fakulteta koji su se izjasnili da ne sarađuju sa poslodavcima, odgovorili su da bi bili spremni na saradnju s poslodavcima, što predstavlja 100% fakulteta koji nisu ranije sarađivali sa poslodavcima.

Dakle, svi fakulteti obuhvaćeni istraživanjem spremni su da sarađuju sa poslodavcima.

4.4. Na koji način saradnja sa poslodavcima može unaprijediti nastavu, razvoj i istraživanje ? ⁸

Na osnovu prezentiranih rezultata istraživanja moguće je zaključiti da saradnja između fakulteta i poslodavaca može značajno unaprijediti nastavu, razvoj i istraživanje. Preciznije, predstavnici fakulteta su identificirali oblike saradnje od značaja za unapređenje nastave i istraživanja, a to su:

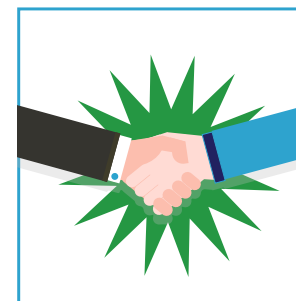
- 15 (75%) predstavnika fakulteta označilo je **izgradnju mreža saradnje** kao formu saradnje sa poslodavcima od značaja za unapređenje nastave, razvoj i istraživanje;
- 10 (50%) predstavnika fakulteta označilo je **transfer tehnologija i znanja** kao formu saradnje sa poslodavcima od značaja za unapređenje nastave, razvoj i istraživanje;
- 9 (45%) predstavnika fakulteta označilo je **formiranje istraživačkih i savjetodavnih tijela** kao formu saradnje sa poslodavcima od značaja za unapređenje nastave, razvoj i istraživanje;

⁸ Ispitanici su pri odgovoru na ovo pitanje mogli odabrati više ponuđenih odgovora.

- 6 (30%) predstavnika fakulteta označilo je **formiranje centara izvrsnosti** kao formu saradnje sa poslodavcima od značaja za unapređenje nastave, razvoj i istraživanje;
- 4 (20%) predstavnika fakulteta označila su **ostalo** kao formu saradnje sa poslodavcima od značaja za unapređenje nastave, razvoj i istraživanje.

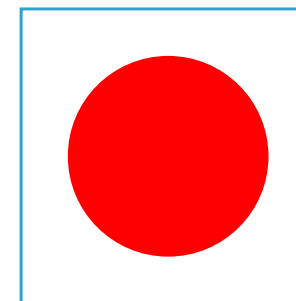
Temeljem prethodnih rezultata moguće je zaključiti da značajan broj fakulteta već sarađuje sa poslodavcima. Prema rezultatima istraživanja, najčešća forma saradnje između fakulteta i poslodavaca od značaja za unapređenje nastave i istraživanja je izgradnja mreža saradnje, a sljedeća najzastupljenija forma je transfer tehnologija i znanja.

4.5. Da li u aktualnim nastavnim planovima i programima imate predviđeno obavljanje praktične nastave za studente ?

DA

17 fakulteta
85%

NE

3 fakulteta
15%

Prema navedenim rezultatima istraživanja, tri fakulteta u nastavnim planovima i programima nemaju predviđeno obavljanje praktične nastave, što odgovara procentu od 15% od ukupnog broja fakulteta obuhvaćenih istraživanjem.

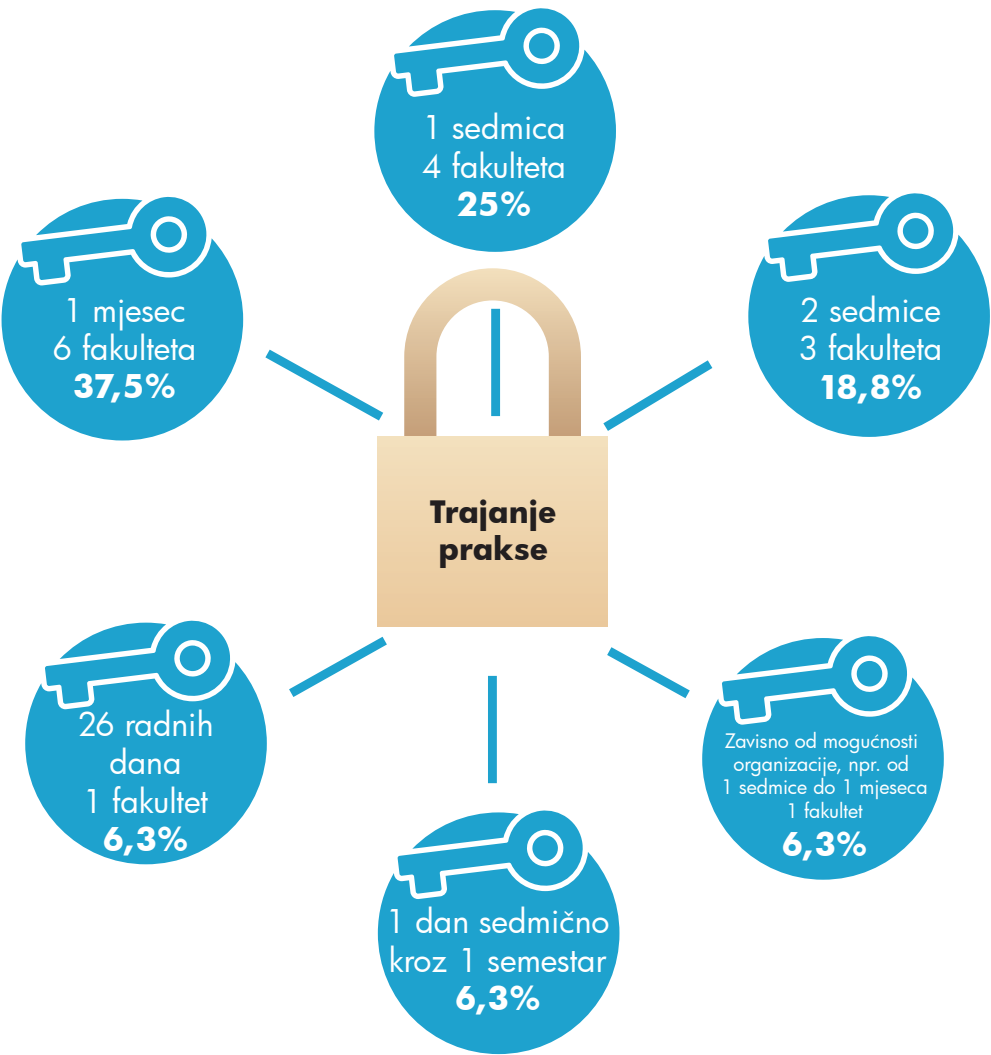
Nadalje, 17 fakulteta u svojim nastavnim planovima i programima ima predviđenu realizaciju praktične nastave, što odgovara procentu od 85% od ukupnog broja fakulteta obuhvaćenih istraživanjem.

Možemo zaključiti da značajan broj fakulteta u svojim nastavnim planovima i programima ima predviđenu realizaciju praktične nastave.

4.6. Ako je obavljanje praktične nastave predviđeno, koliko je njeno trajanje ?⁹

Odgovori predstavnika fakulteta varirali su od jedne sedmice do dva mjeseca.

U nastavku su predočeni rezultati istraživanja za ovo pitanje.

Temeljem predočenih rezultata istraživanja, moguće je zaključiti da je najčešća prihvatljiva duljina trajanja prakse za studente ona koja traje jedan mjesec.

⁹ Odgovor na ovo pitanje dalo je 16 predstavnika fakulteta.

4.7. Sa kakvim se poteškoćama susrećete u realizaciji praktične nastave ?¹⁰

U anketi su bili ponuđeni sljedeći odgovori:

Temeljem predočenih rezultata istraživanja, moguće je zaključiti kako najveći broj predstavnika fakulteta smatra da poteškoće u realizaciji praktične nastave nisu rezultat nedostatka interesa poslodavaca, složenih procedura odobravanja ugovora i zakonskih ograničenja nego uzroke ovih poteškoća nalazi u ostalim faktorima eksternog okruženja.

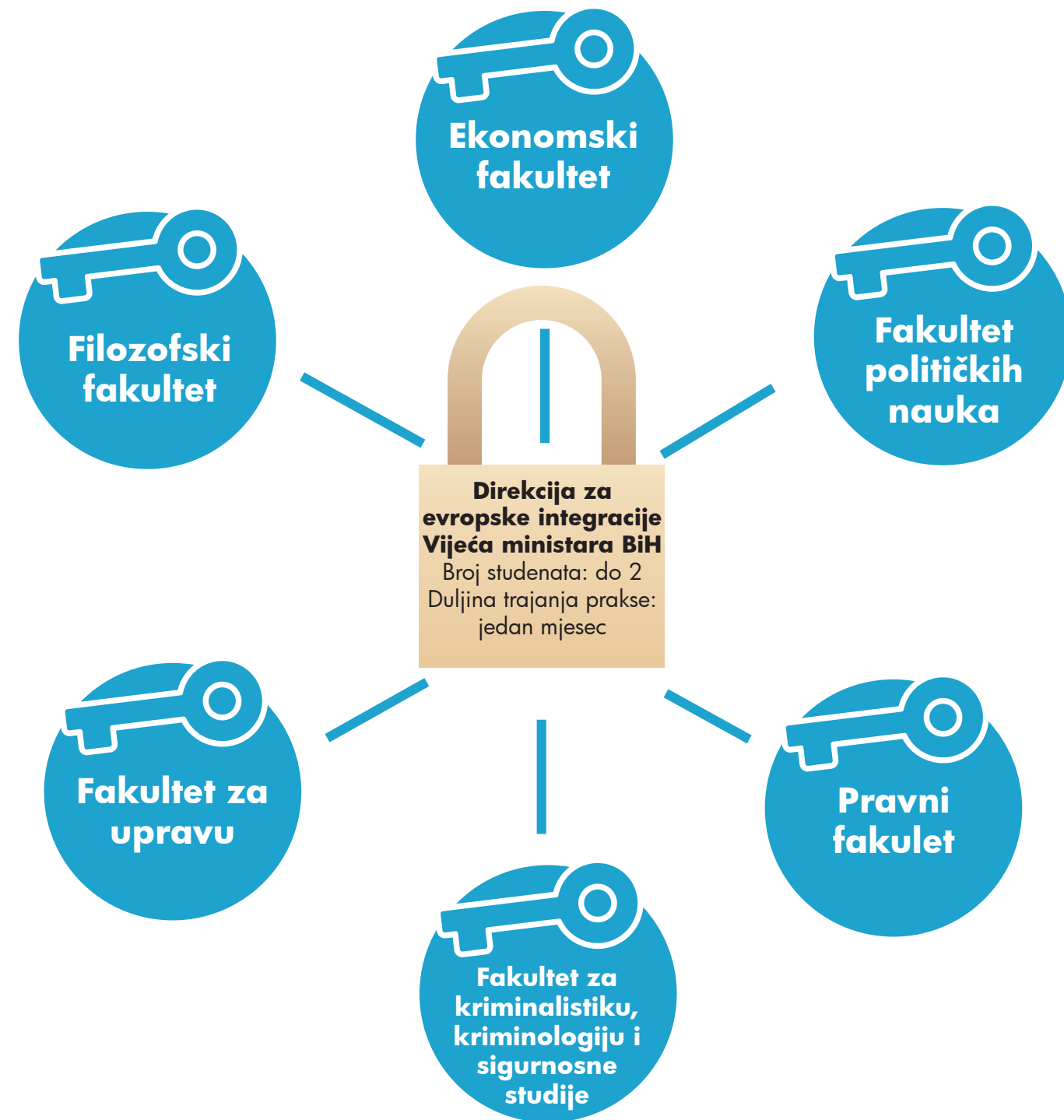
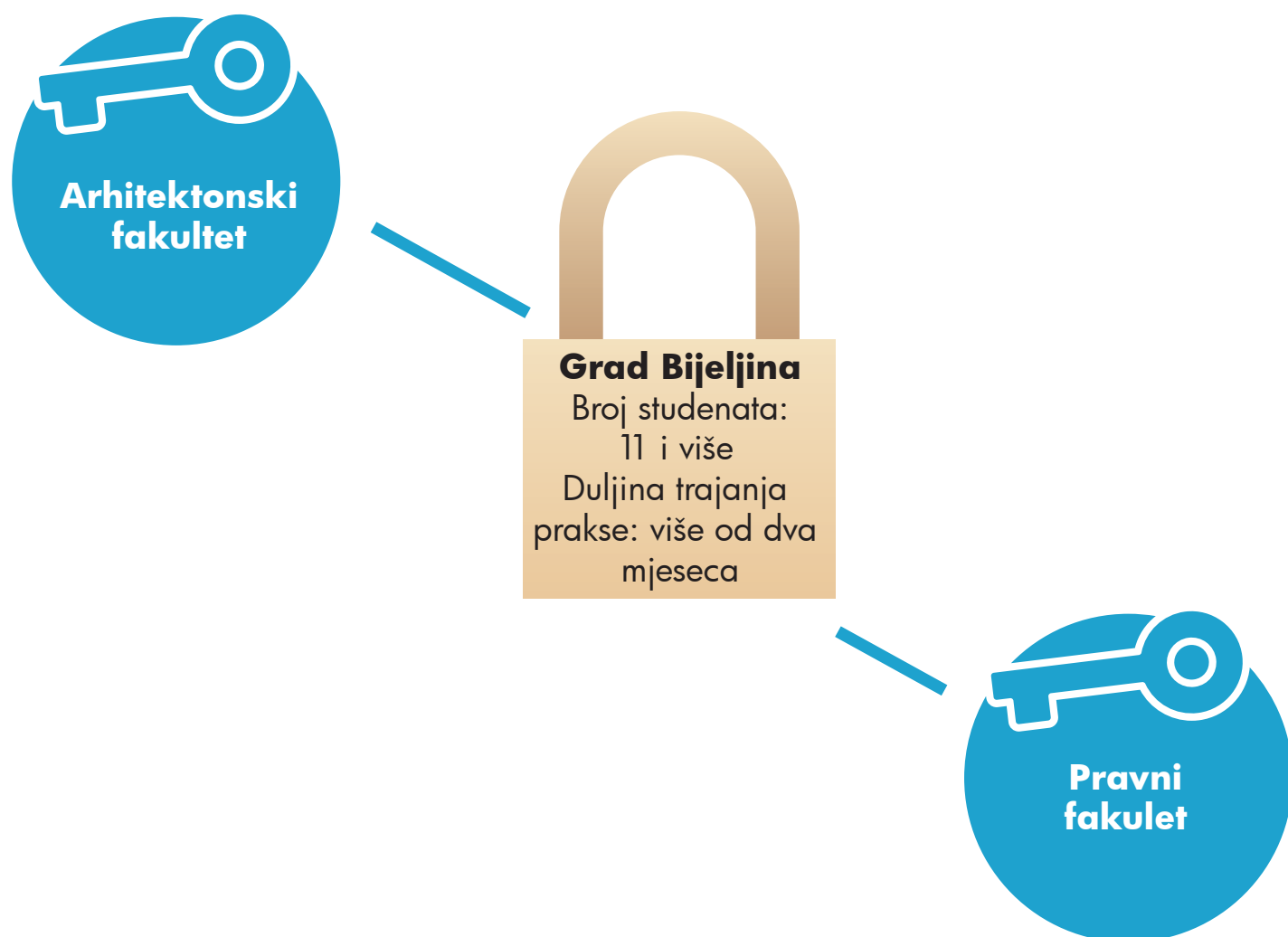
Međutim, značajan broj predstavnika fakulteta (7) problematičnim je označio nedostatak interesa poslodavaca, što odgovara procentu od 41,2% ispitanika.

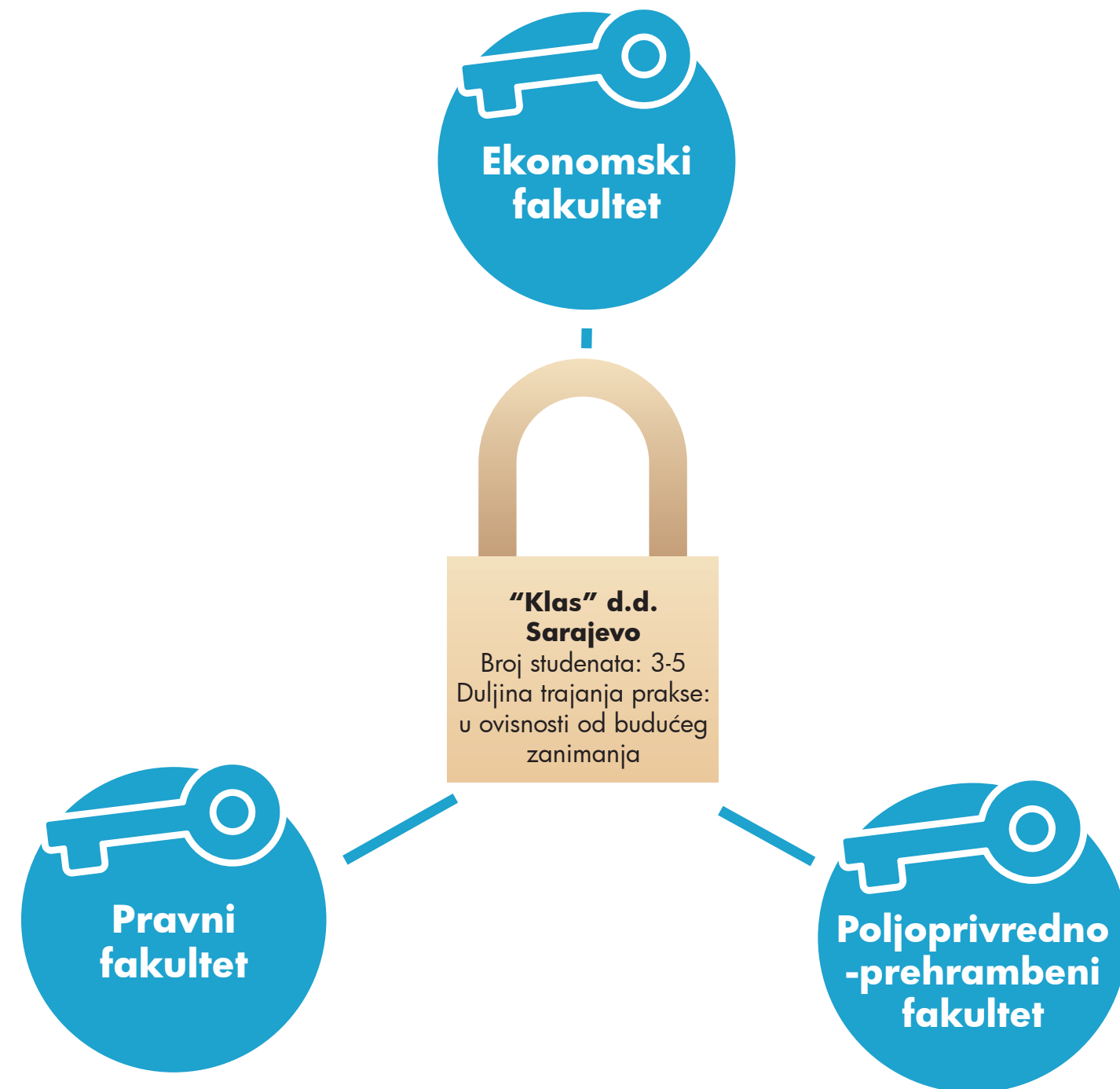
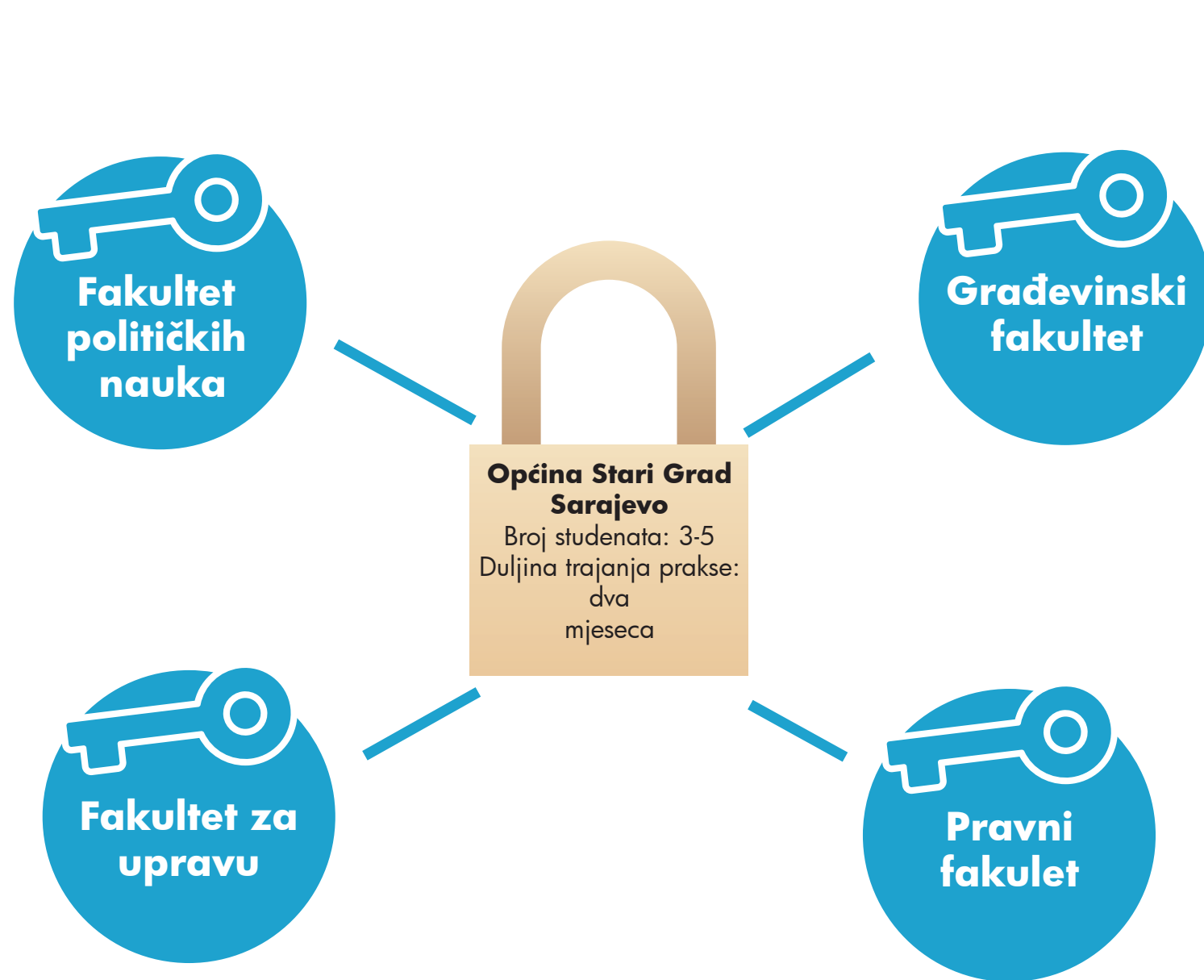
Imajući u vidu analizu podataka koja se odnosila na poslodavce, realnija ocjena je nedostatak komunikacije nego nedostatak interesa.

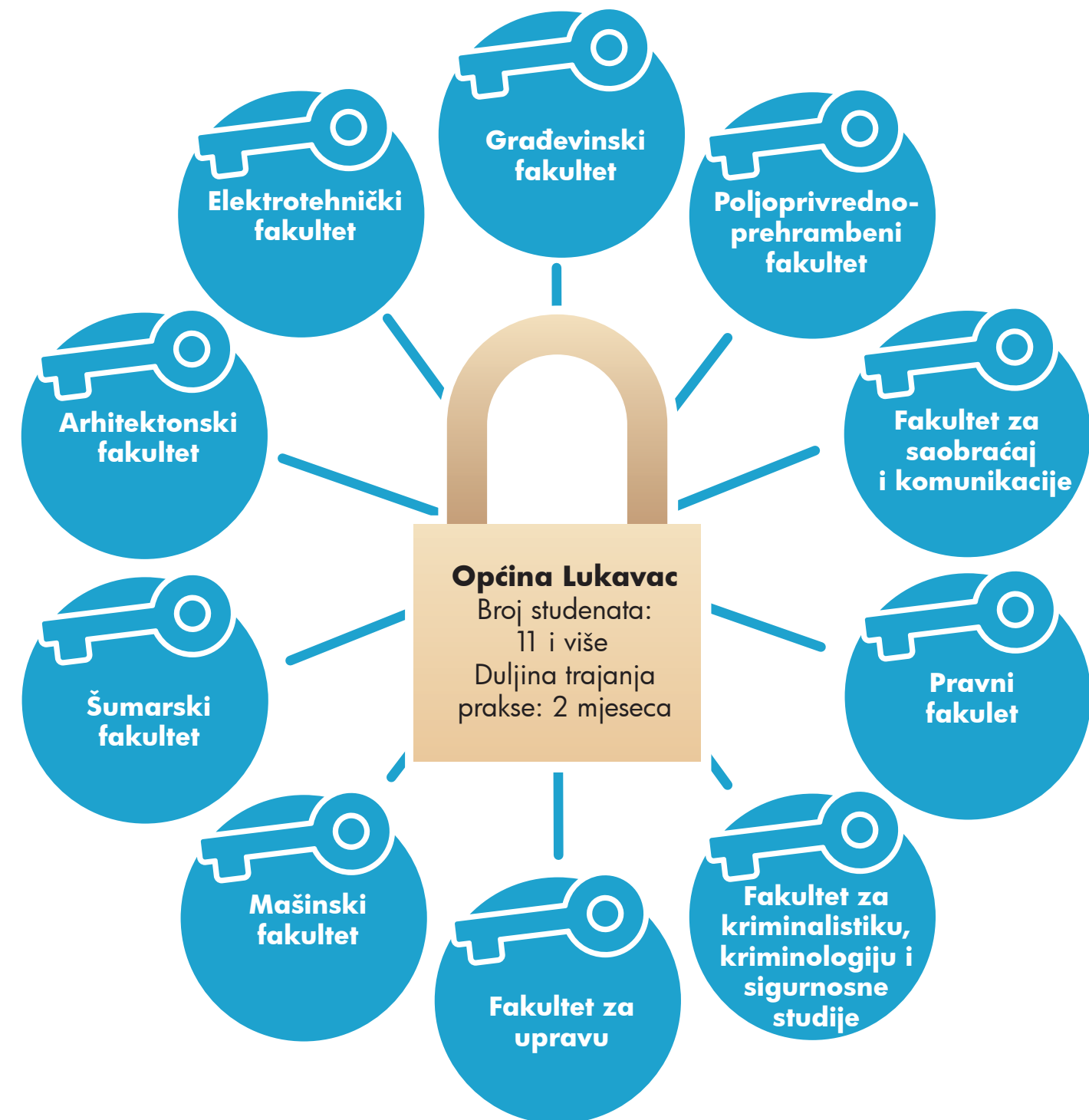
¹⁰ Odgovor na ovo pitanje dalo je 17 predstavnika fakulteta

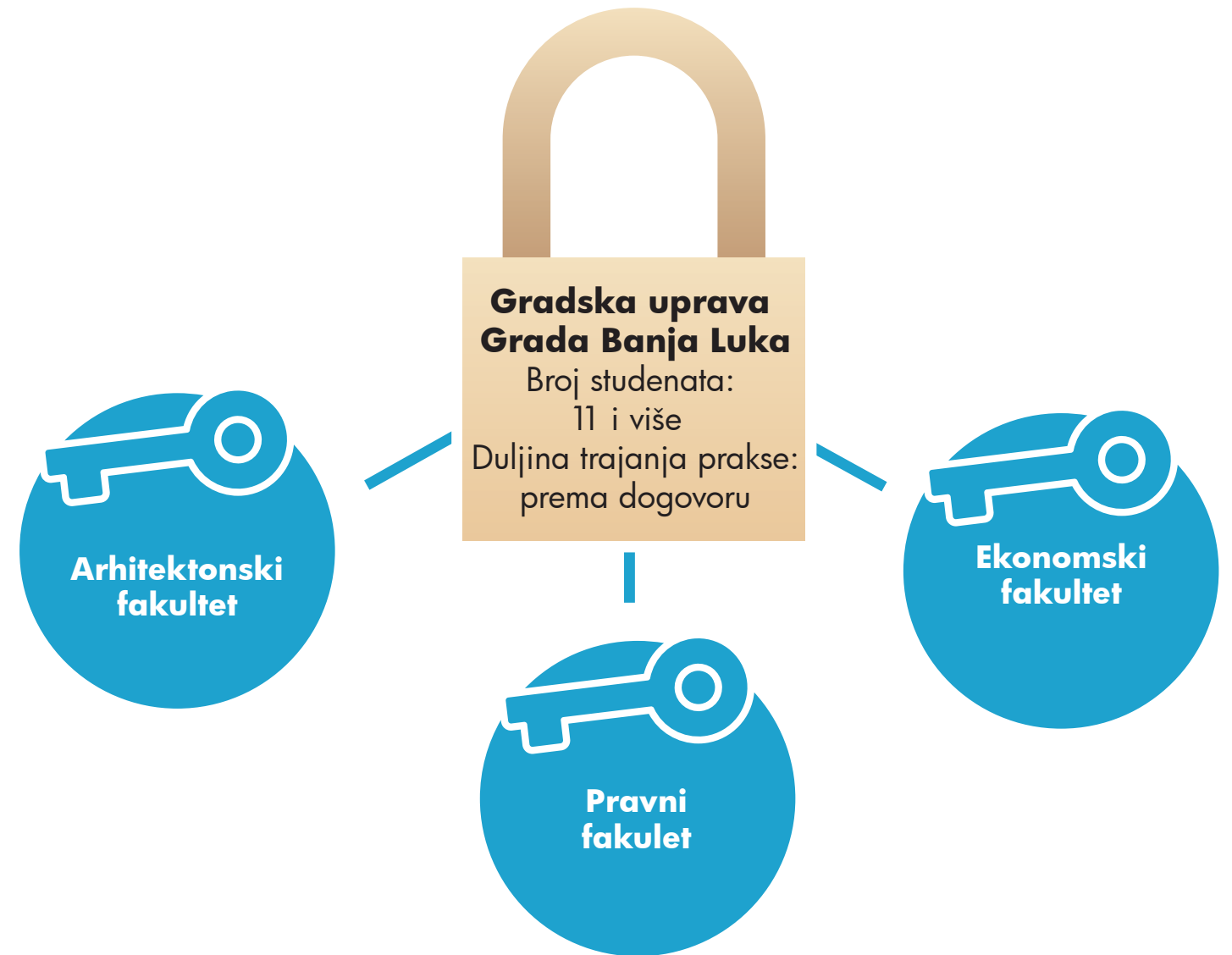
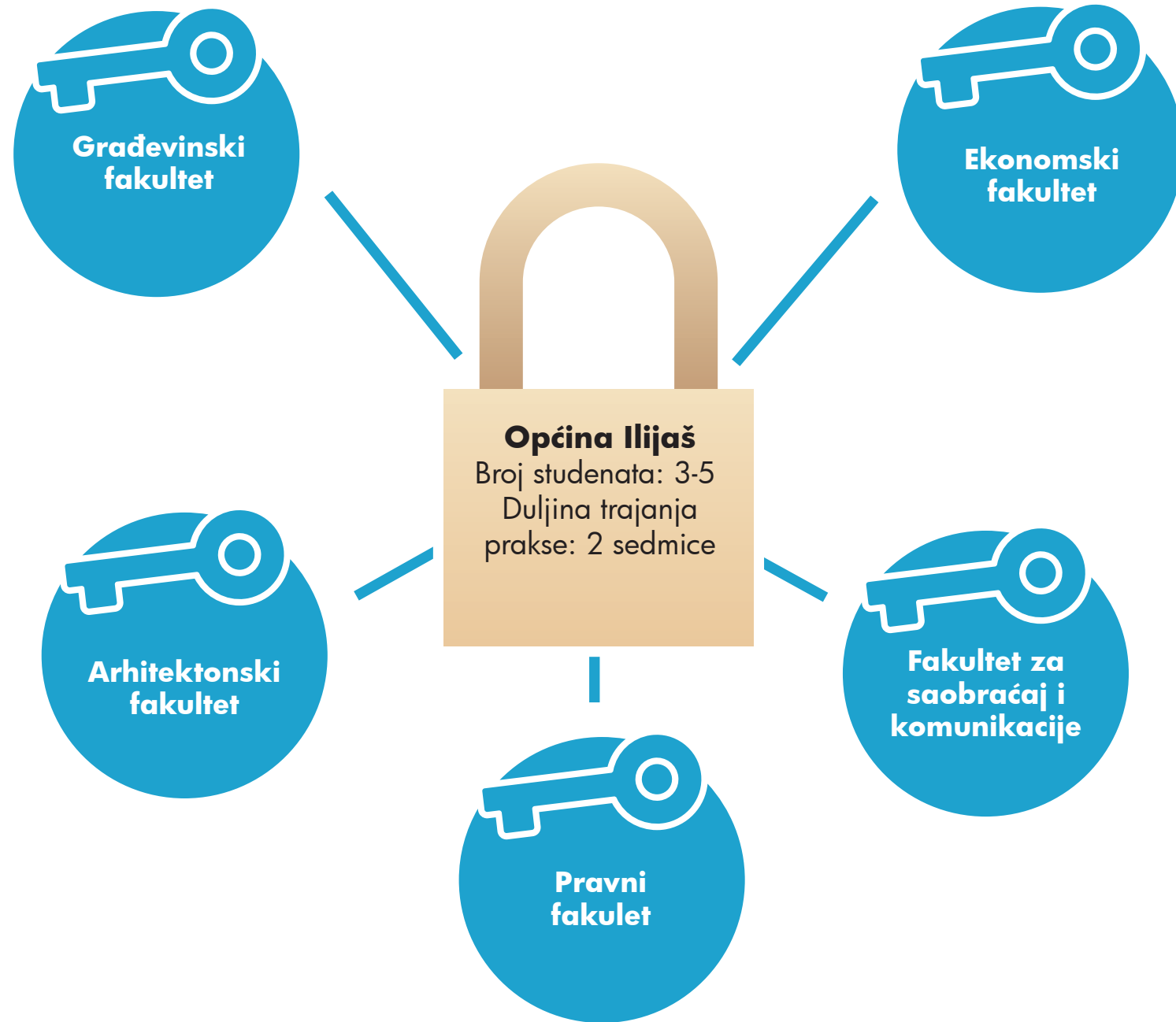
SHEMA MOGUĆE SARADNJE IZMEĐU POSLODAVACA I FAKULTETA

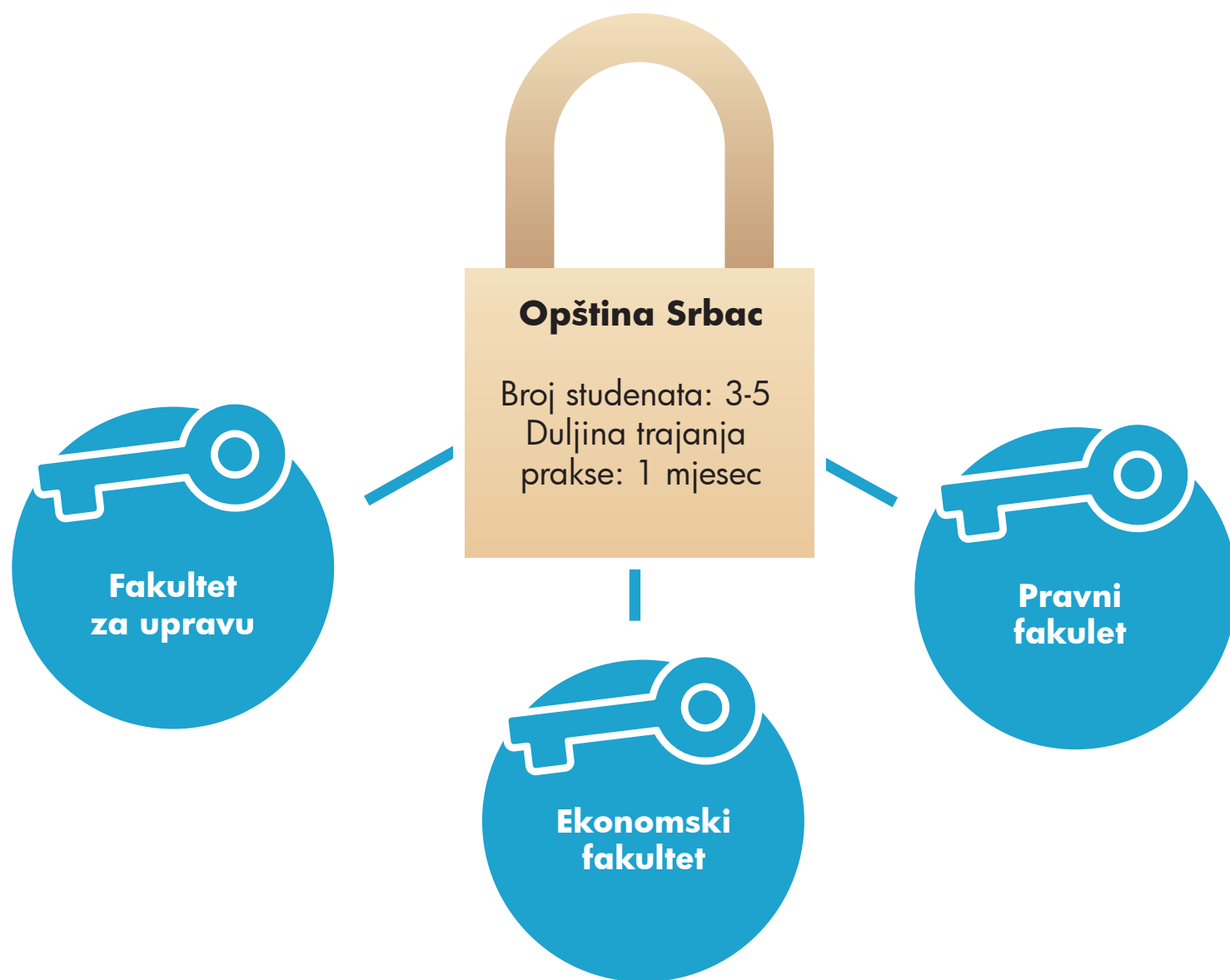
U ovom dijelu naveli smo shemu moguće saradnje između poslodavaca i fakulteta.

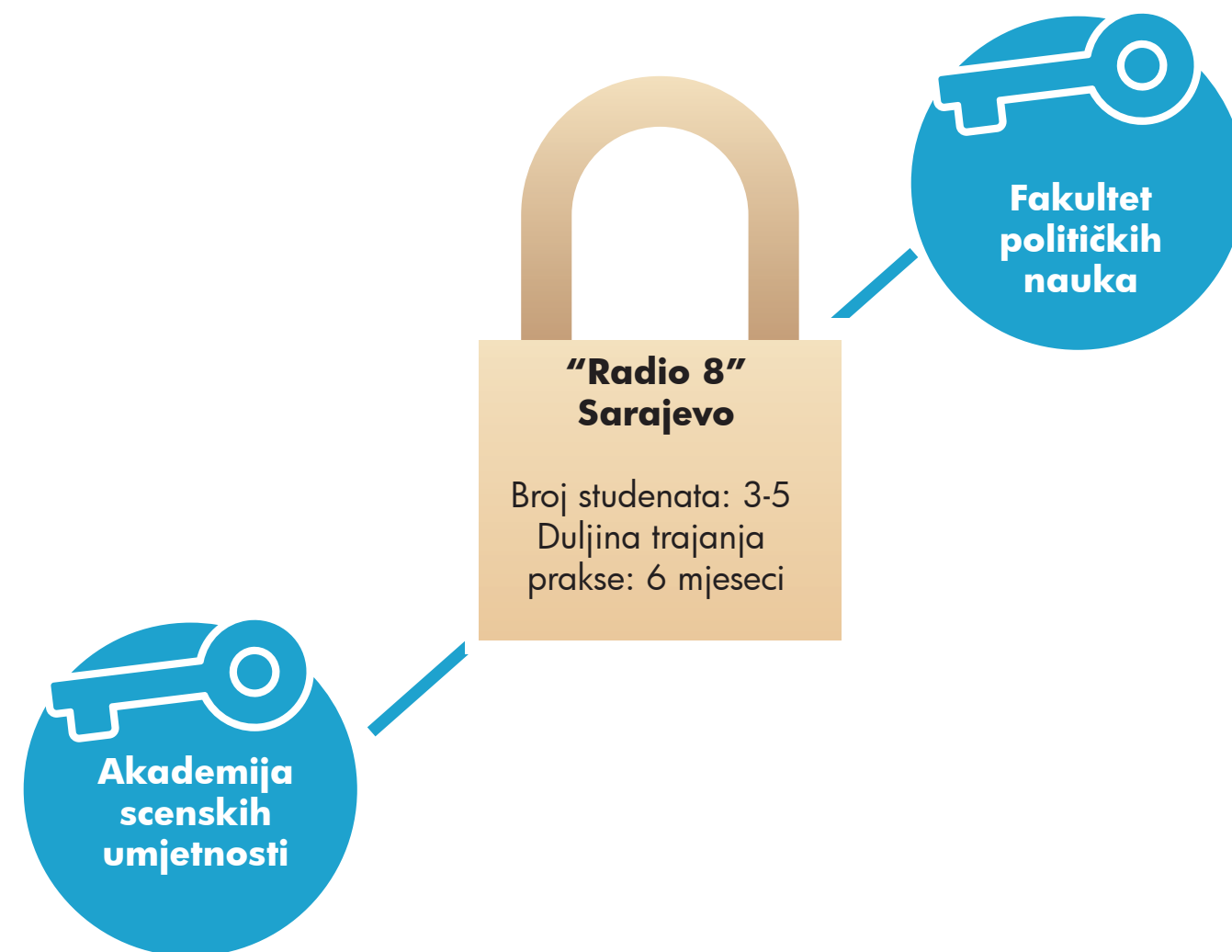
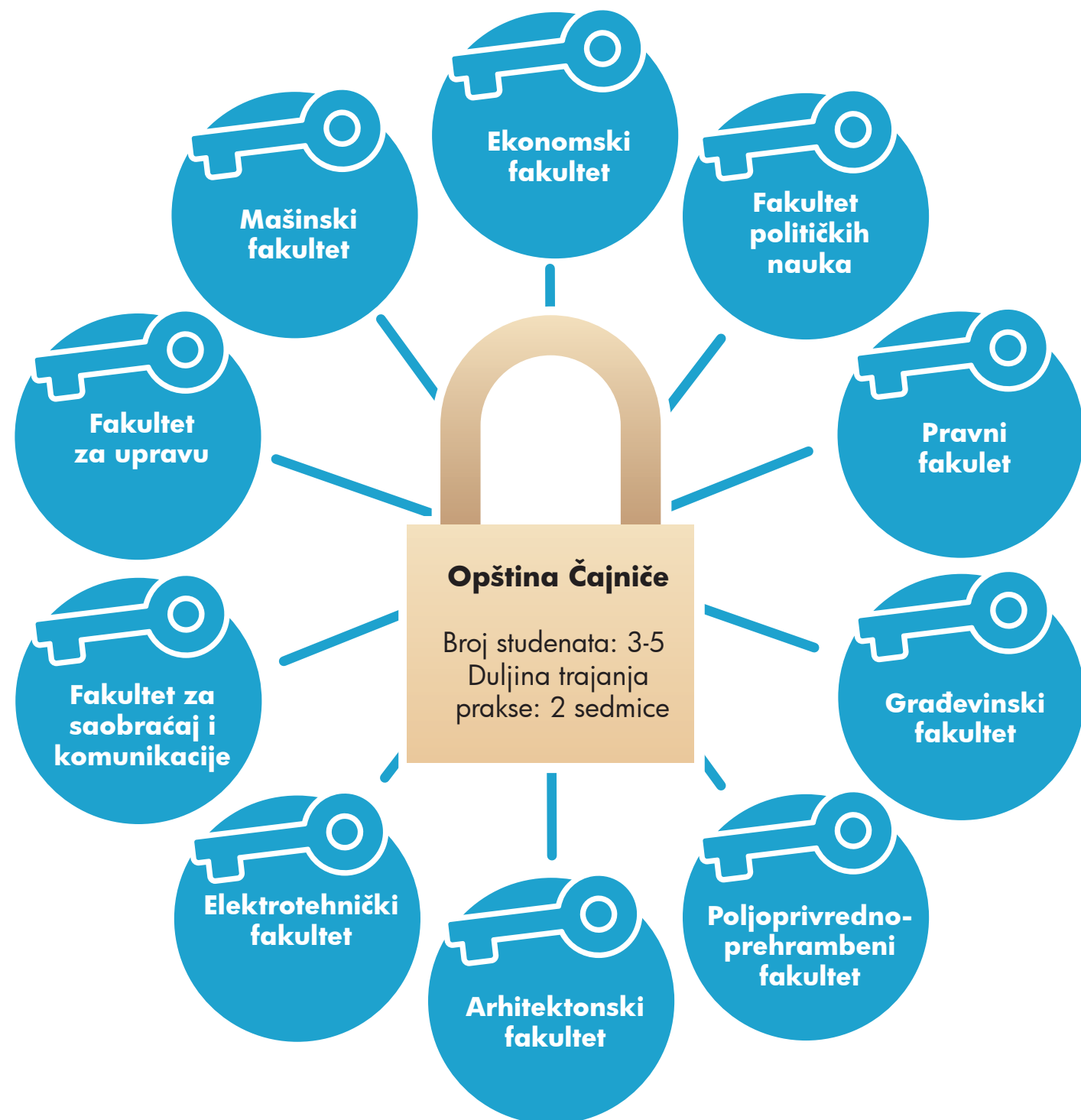

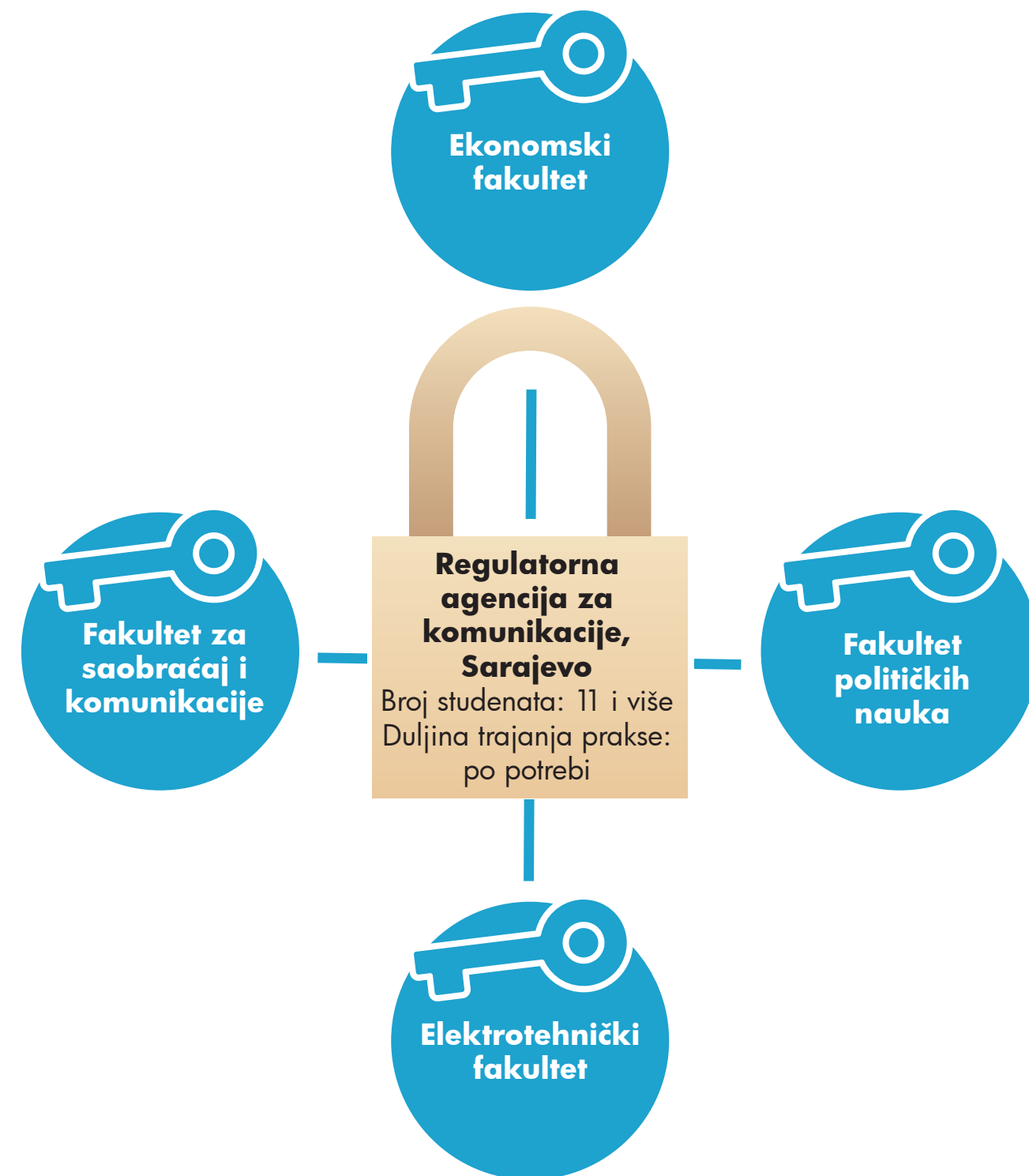
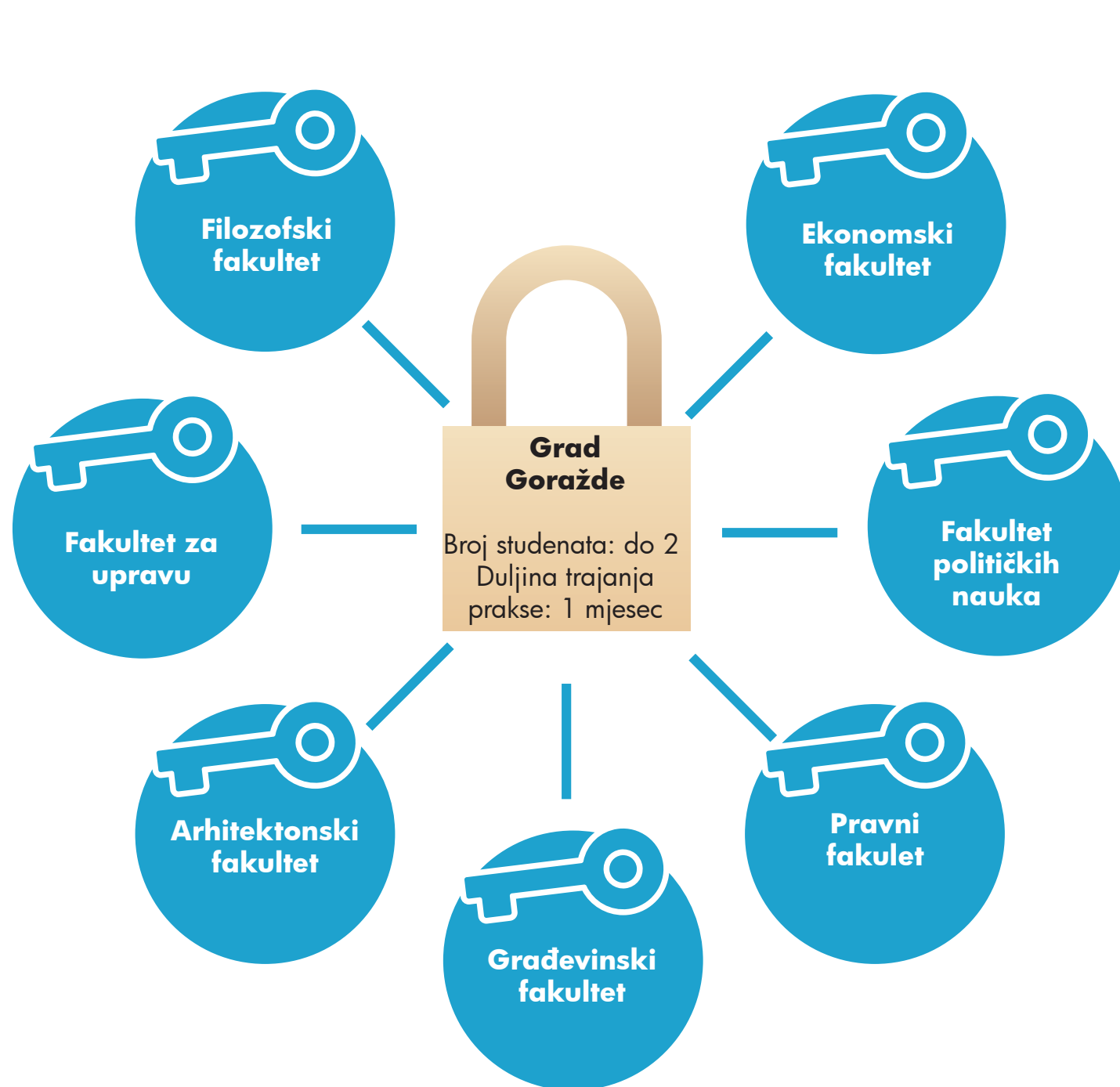

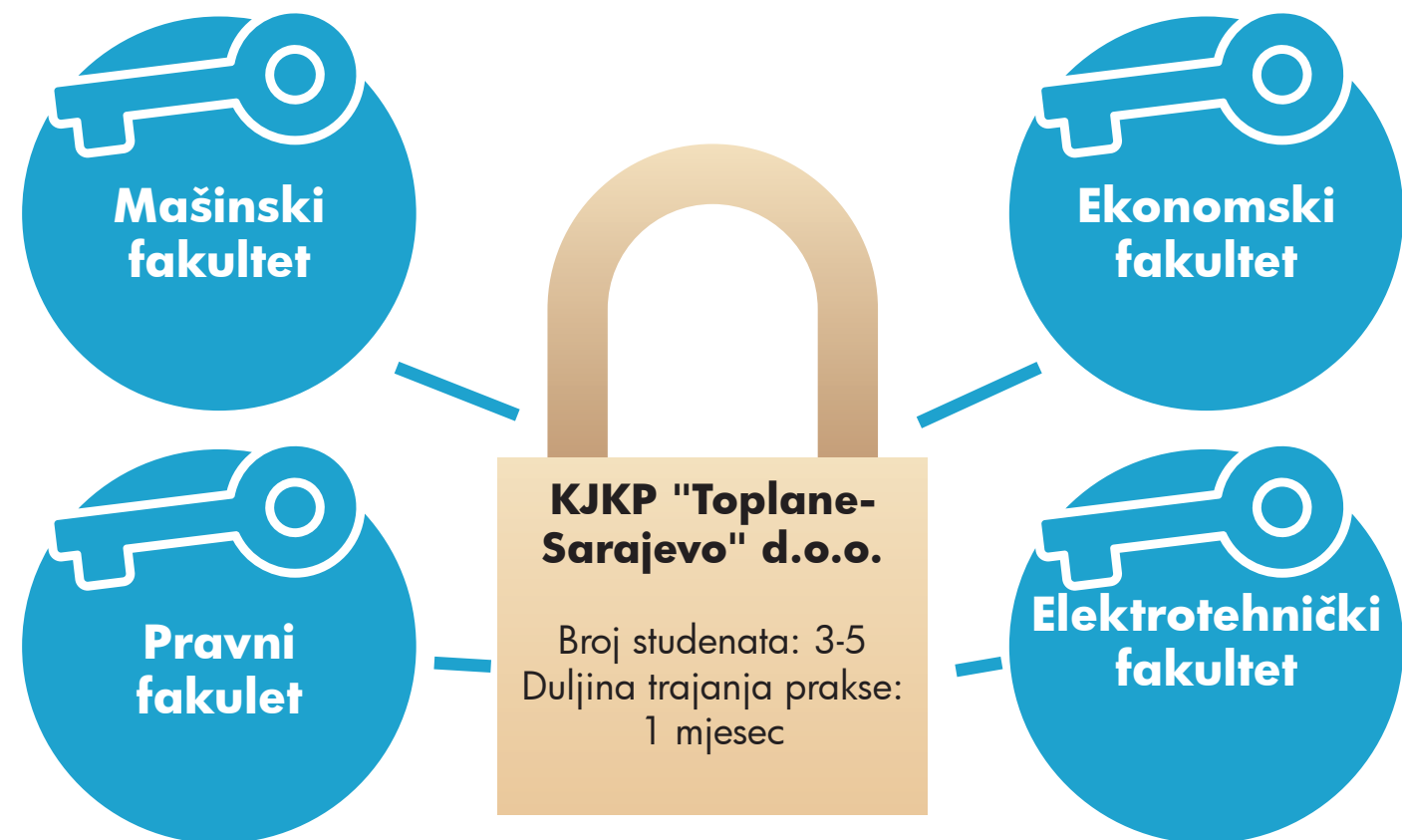
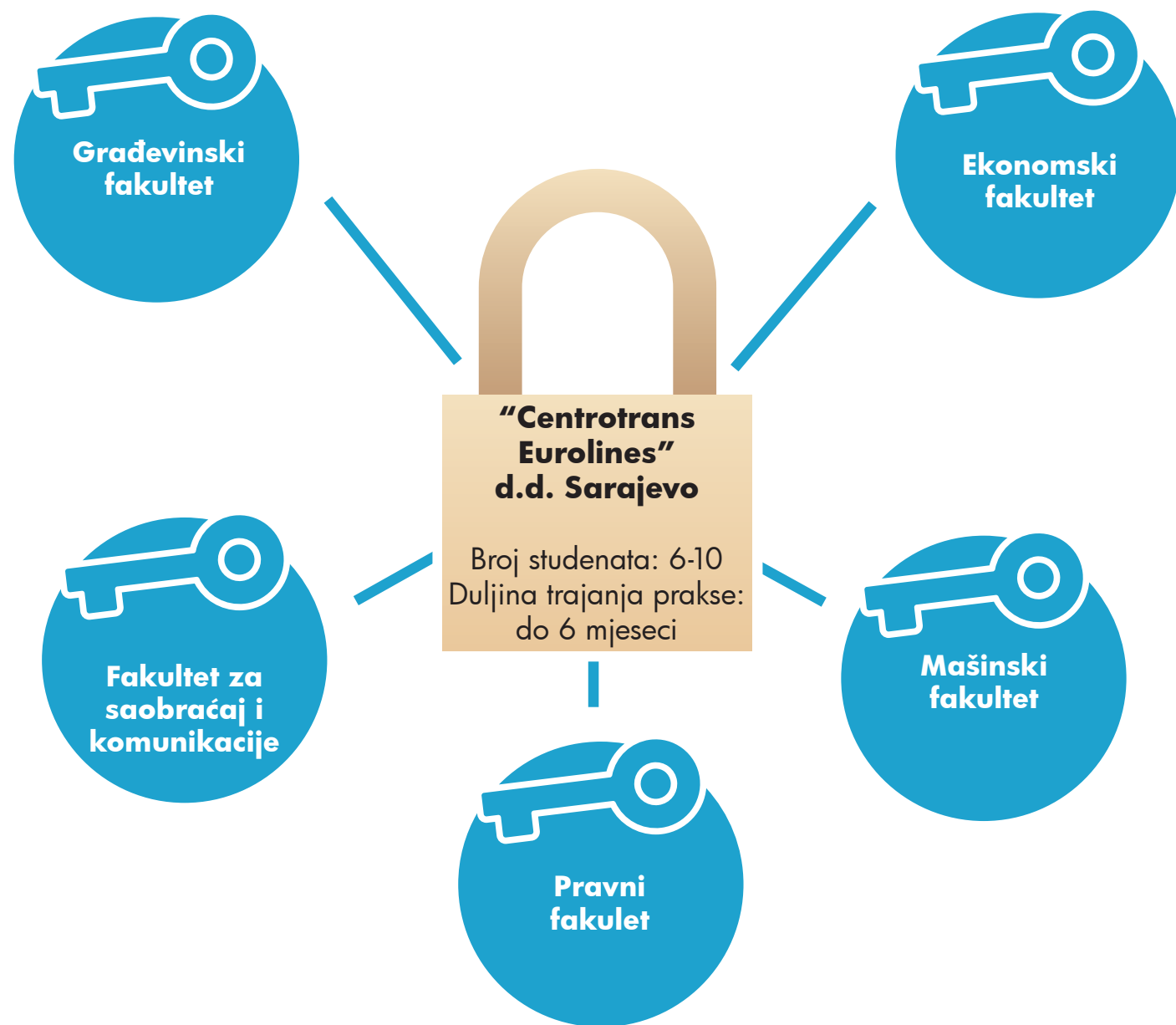

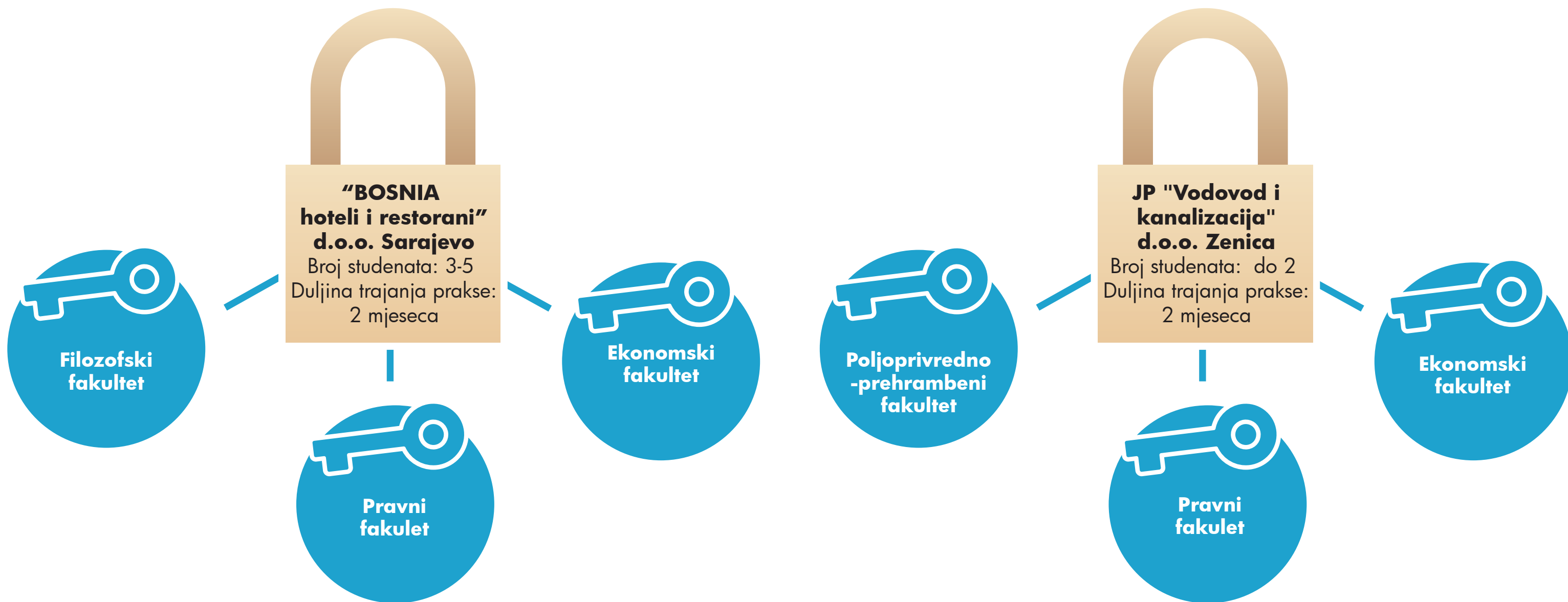

PREPORUKE ZA NASTAVAK SARADNJE

Temeljem prethodno navedenih rezultata istraživanja moguće je izdvojiti nekoliko preporuka koje mogu doprinijeti unapređenju saradnje između poslodavca i javnih univerziteta (fakulteta).

Ključno je da:

- Poslodavci angažiraju materijalne i ljudske resurse koji će biti zaduženi za: pronalaženje partnera među fakultetima, uspostavljanje saradnje i praćenje razvoja saradnje;
- Fakulteti angažiraju materijalne i ljudske resurse koji će biti zaduženi za: pronalaženje partnera među poslodavcima, uspostavljanje saradnje i praćenje razvoja saradnje;
- Nakon što se izvrši identifikacija potencijalnih partnera nužno je započeti iskrenu komunikaciju. Ova komunikacija mora biti dvosmjerna, zasnovana na realnim pokazateljima i očekivanjima.
- Sve zainteresirane strane budu predane ostvarivanju bolje saradnje koja će biti od koristi za sve aktere uključene u proces.

Smatramo da ove preporuke nije teško realizirati, a studentima
će sigurno pomoći da

ZGRABE PRAKSU NA FAKSU!

